

HÍD

evangélikus magazin

<http://misszio.lutheran.hu>

2006. IV. SZÁM
ÁRA: 300 Ft

**EGY PESTI SRÁC, AKI ÉLETÉT
ADTA BARÁTAIÉRT**

**BOCSÁNATKÉRÉS
A BÖRTÖNBŐL**

**MEGBOCSÁTOK...
ÁMDE NEM FELEJTEK!**

Fókuszban **A MEGBOCSÁTÁS**

Magazinunkat
a mellékelt
sárga csekken
rendelheti meg
a Kedves Olvasó.

**Előfizetési díj egy
évre:**

1200 Ft

Kérjük, hogy a közlemény rovatba
írja be, hogy **előfizeti-e** az újságot,
vagy **adományával segíti** a HÍD
szolgálatát.

Minden Evangélikus Életet olvasó
testvérünk előfizetés nélkül kapja a
lapot, de akinek van rá lehetősége,
önkéntesen támogathatja szolgálata-
tunkat, hogy olyanok is megkapják a
HÍD-at, akiknek nincs lehetőségük az
előfizetésre.

Köszönjük eddigi adományát!
Kérjük, segítse misszióinkat ezután is!

TARTALOM

FÓKUSZBAN A MEGBOCSÁTÁS

- 3 Bevezető
- 4 Mozaik
- 5 Megbocsátásról és katarziszról
- 6 Egy pesti srác, aki életét adta barátaiért
- 8 Bocsánatkérés a börtönből
- 10 Még ma, amíg nem megy le a nap
- 12 Megkérdeztük
- 13 Megbocsátok... Ámde nem felejték!
- 14 Képes az ember igazán megbocsátani?
- 16 Bűn és megbocsátás a Bibliában
- 18 Luther a megbocsátásról

ÉLŐ VÍZ

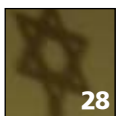
- Keresztyén szemmel*
- 19 Az utolsó forradalom
- Könyvajánló*
- 20 Megbocsátás
- Tanuljunk egymástól*
- 21 Elváltak lelkipozíciója
- Kövessétek hitüket*
- 22 „Van egy álmom...”
- Külmisszió*
- 25 Élő kapocsként
- Belmisszió*
- 26 EKE
- Izraelmisszió*
- 28 Az evangélium hirdetése a zsidóság felé
- Rádiómisszió*
- 30 Tamperei médiások Cinkotán
- 30 A Finn Rádiómisszió munkatársai Indiában
- 31 A Norea 50 éves
- Hírek*
- A Missziói Központ hírei
- Képes hírek*
- 32 Egy különleges nap
- 33 Gömöri képeslapok
- 33 Országos evangelizáció
- Cigánymisszió*
- 34 Közös asztal Telekgerendáson
- Énekem az Úr*
- 35 Hajnali dal
- Rejtvény*
- 35 Nagylelkűség és megbocsátás
- 36 Évekkel rakva...

6

16

28

32

AMÍG AZ ÚTON EGYÜTT VAN VELED...

Egy évvel ezelőt-
ti temetés jut eszem-
be. Mínsz húsz fo-
kos hidegben der-
medten álltuk kö-
rül néhányan a sírt

a hantolás előtt. Az özvegy olyan beteg
volt, hogy széket hoztak neki.

A hóvihartól alig láttam. Amikor a
Miatyánkból az a kérés hangzott el,
hogy „bocsásd meg a mi vétkeinket,
miképpen mi is megbocsátunk az el-
lenünk vétkezőknek”, a bácsi jól hall-
hatóan megszólalt:

– Nem bocsátok meg!

Mennyi fájdalom, sérülés, harag lehet
egy ilyen mondat, érzés, döntés mö-
gött!

Úrvacsorát vittem egy nagyon beteg
néninek. A jól ismert gyónási kérdés-
nél, amely így hangzik: „megbocsátot-
tál-e mindazoknak, akik vétkeztek el-
lened?” – nem jött a válasz.

Már készültem, hogy újra, hangosab-
ban megismétlem a kérdést, amikor a
néni megszólalt:

– Nagyon nehéz.

Igen, néha nagyon nehéz megbocsá-
tani. Miért? Ennek legalább két oka
van. Az egyik ömberi, hiú, érzékeny
állapotunk; a másik, mert valóban sú-
lyosan megsértettek, esetleg egész éle-
temre kihatóan megkárosítottak.

Erre is vonatkozik az evangéliumi üze-
net: embereknél lehetetlen, de Isten-
nél lehetséges.

Aki átélte már a feltétel nélküli bűn-
bocsánatot – azt, hogy Jézus már akkor
meghalt érte, amikor még bűnös volt,
hogy Ő előbb szerette –, az meg tud
bocsátani. Erre is vonatkozik a refor-

Fotó: Sz.J.

mátori felismerés: „egyedül Krisztus”,
egyedül Krisztusért.

Keresztyének között is sokan vannak,
akik szerint csak akkor lehet megboc-
sátani, ha bocsánatot kérnek. Ez az
evangéliumi dimenzió nélkül igaz is
lehet, de Krisztuson tájékozódva nem
állja meg a helyét. A názáreti Jézus a
keresztben mindenkinek megbocsátott,
függetlenül attól, hogy kértek-e Is-
tentől bocsánatot vagy sem. A kérdés
másik oldala, hogy élek-e ezzel a bocsá-
nattal vagy nem. A szülők akkor is sze-
retik gyermeküket, ha az éppen nem
az ő akaratuk szerint él.

Arra is gondolnunk kell, hogy Tere-
m-tónk különös irgalmából van ugyan bűn-

bocsánat, újrakezdés, de bűneink kö-
vetkezményeivel is számolnunk kell.

Ítélet előtt vagyunk. Isten jogosan
gyűlöli a bűnt, mert az elválaszt min-
ket az Élettől, viszont a bűnöst sze-
reti, halálosan szereti. Jézus ezért ta-
nítja: „*békülj meg ellenfeleddel hamar, amíg
az úton együtt van veled.*” (Mt 5,25)

Éljünk úgy, hogy a legfontosabb mon-
datokat elmenetelünk előtt ki tudjuk
mondani: Istenem, embertársam, boc-
sáss meg; én is megbocsátok.

Szeverényi János

főszerkesztő

A HÍD EVANGÉLIKUS MAGAZIN előfizetése egy évre 1200 Ft. Megrendelhető írásban név és cím beküldésével az
Evangélikus Missziói Központ címén: 1656 Budapest, Pf. 22.

Adományokat az Evangélikus Missziói Központ számlaszámára lehet küldeni: 11716008–20157087.

HÍD EVANGÉLIKUS MAGAZIN – Az Evangélikus Missziói Központ negyedévente megjelenő kiadványa. * 2006. 4. szám * A szerkesztőség levelezési címe: Evangélikus
Missziói Központ, 1656 Budapest, Pf. 22., tel./fax: 06 1 400 3057, e-mail: evmis@lutheran.hu * Felelős szerkesztő és kiadó: Szeverényi János, 06 20 824 5463, e-mail:
janos.szeverenyi@lutheran.hu * Szerkesztőbizottság: Balog Eszter, Kóháti Dorottya, Kis Ferenc Balázs, Kovács László * Rovatvezetők: ifj. dr. Fábiny Tibor – Mai hitvallások;
Kovács László – Keresztyén szemmel; Bence Imréné – Külmisszió; Györe Balázs – Rádiómisszió; Mány Erzsébet – Rejtvény * Olvasószerkesztő: Dankuné Tóth Éva *
Korrektor: Fehér Charlotte * Szöveggondozás: Hulej Enikő * Grafikai tervezés, tördelés: Hrivnák Andi, Perl János (Kreatív Flotta Bt.) * Nyomdai kivitelezés: Pauker
Nyomdaipari Kft. * Kiadja az Evangélikus Missziói Központ, 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38-40., tel./fax: 06 1 400 3057, e-mail: evmis@lutheran.hu,
http://misszio.lutheran.hu, számlaszám: 11716008–20157087 * HU ISSN 1787–5749 * Egy szám ára 300 Ft, előfizetési díj egy évre 1200 Ft * Megrendelhető a kiadónál. Az
Evangélikus Élet hetilapban elhelyezett példányok ingyenesek. Adományokat kérünk és elfogadunk.

Egy hűvös, téli napon az USA politikai és gazdasági életének számos igen magas rangú képviselője gyűlt össze egy washingtoni templomban: egy szenátor gyászszertartására érkeztek. Többé-kevésbé ismerték egymást, egy férfival azonban nem vállaltak közösséget. Richard Nixon így kénytelen volt néhány lépés távolságban egymagában várni, hogy elkezdődjön az istentisztelet. Csak néhány év telt el azóta, hogy a lehallgatási botrány miatt lemondott elnöki tisztéről, de sokan még mindig csalóként néztek rá annak ellenére, hogy Gerald Ford elnöki kegyelemben részesítette. Most járt először a fővárosban azóta, hogy a lemondását követő napon a Fehér Házból katonai helikopteren távozott.

A hivatalban lévő elnök, Jimmy Carter lépett be ekkor a templomba. Miközben munkatársaival és barátaival kezelt rázott, észrevette a tömegetől távolabb egymagában ácsorgó Nixont. Odalépett hozzá, átölelte, és mindenki számára hallhatóan azt mondta: „Isten hozta itthon, Elnök Úr!”

Egy fordulópont, amely Nixon számára az ország szemében az igazi megbocsátást jelentette. Ezt követően haláláig az Egyesült Államok volt elnökeinek járó államférfiúi tisztességben részesítették.

Forrás:
<http://courses.cs.vt.edu/~cs3604/lib/Relationships/Nixon.html>

Az embereknek általában mindaddig tesszük a megbocsátás gondolata, amíg va-

lamit konkrétan meg nem kell bocsátanunk. (C. S. Lewis)

Alternatíva?

A bosszú etikai megítélése a filozófusok között korántsem egyöntetű. Sokan úgy érzik, hogy az igazságos társadalom fenntartásához legalább a bosszú fenyegetése szükséges. Egyes társadalmakban az az általános nézet, hogy – büntetéképp – a bosszú által okozott sérülés mértékének meg kell haladnia az eredetileg okozottat. Az Ószövetség „szemet szemért” filozófiája (2Móz 21,24) a megengedett károkozást igyekezett korlátozni annak érdekében, hogy elkerüljék a vérbosszút vagy más erőszakos cselekedetek sorozatát. A „tízszerez” bosszú helyébe így az „egyenlő szenvedés” elve lépett.

Megint mások a bosszút éppolyan logikai tévedésnek tartják, mint azt, hogy „két hiba semlegesíti egymást”. Egyes keresztények Pál szavait („*Enyém a bosszúállás, én megfizetek – mondja az Úr*” Róm 12,19) úgy értékelik, hogy kizárólag Istennek van erkölcsi joga bosszút állni. Emellett minden nagyobb vallási rendszerben létezik valamilyen módszer a viták rendezésére és a bosszú mérséklésére azáltal, hogy a kozmikus igazság érzetét tesszük az emberek világának gyakran tökéletlen igazságrendszere helyébe.

Forrás: www.wikipedia.org;
címszó: revenge; részlet

Schindler listája – forgatókönyv, részlet.
(A forgatókönyvet írta: Steven Zaillian; a filmet rendezte: Steven Spielberg)

Oskar Schindler Amon Göthnek, a plaszowi koncentrációs tábor kapitányának: „Nem azért félnek tőlünk, mert erősek

vagyunk – akár ölni is. Azért félnek tőlünk, mert akkor ölünk, amikor akarunk. Tudja ezt jól minden bűnöző. Őket megöletjük, és ez így jó nekünk. Vagy hogy még örömről is legyen benne, megöljük őket a saját kezünkkel. De az erő nem ez. Ez igazságszolgáltatás. Más mint az erő. Az erő az, amikor minden jogunk megvan arra, hogy ölünk – mégse tesszük. Na, ez az erő. Ilyen erejük a császároknak volt. Valaki lopott. A császár elé viszik, ott a földre veti magát, kegyelemért könyörög, de tudja, hogy úgyis meghal... és a császár megbocsát neki. Egy semmirekellőnek. Szabadon engedi. Az erő ez. Igen, ez.”

Megbocsátottál?

Ezért még fizetni fog.

Gondolban újra és újra visszajátszom magamnak a sértést.

Ha a sértő személyére gondolok, harag tölt el.

Nem vagyok képes semmi jót sem látni benne.

Idővel sem múlik a másikkal szemben érzett elutasításom.

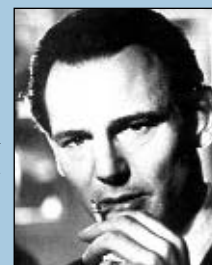
Nem érzek békességet a történetekkel kapcsolatban.

Olyan nagy távolságot tartok a másik személyvel, amelyet csak lehetséges.

Igyekszem úgy élni, mintha az a személy nem is létezne.

Forrás:
<http://www.nlpskills.com/Forgiveness.html>

Összeállította: Kis Ferenc Balázs

MEGBOCSÁTÁSRÓL ÉS KATARZISRÓL – OKTÓBER 23-ÁN

A náci koncentrációs tábor egyik túlélője meglátogatta a barátját, aki szintén kivette a részét azokból a megpróbáltatásokból.

– *Megbocsátottál-e a nácioknak?*

– *Igen.*

– *Hm. Én nem, engem még most is emészt az irántuk érzett gyűlölet.*

– *Akkor – válaszolta gyengéden a barátja – téged még mindig fogva tartanak.*

gére, hanem aki maga is részese volt a fájdalomnak.

Mégis nekem túl hamar jön az amúgy igazan ríposzt. Így azt sugallja, mintha egyforma lehetősége volna mindenkinek a megbocsátásra. Mintha azonos lelki, szellemi kondíciókkal bírnánk az ehhez szükséges belátás és erő tekintetében. Mintha egyforma volna a sebzett-

Gondolkodom azon, mi zavar de Mello példázatában? Íróját szeretem, igazságát belátom. A megbocsátás gyógyító erő bennünk és körülöttünk: megszabadít az emésztő indulattól, helyreállítja a megromlott kapcsolatokat.

Ami zavar, az egy apróságnak tűnő dolog: a megbocsátani nem tudást megvalló mondat után túl gyorsan jön a szentencia. Persze a példázat műfajának tömörsége nem is enged mást. És hát ott van az a „gyengéden” szó, ami jelzi a részvétet is. S az is igaz, hogy itt nem kibic okít a megbocsátás szépsé-

ség mértéke bennünk. Sőt mintha a szekularizáció korszakában éppúgy, mint régen, adott volna, az isteni tágasság, amelyben felengedhetnek a földi lét görcei. Az égi irgalom, amely mintát és erőforrást jelent a földi irgalomhoz.

A megbocsátás értékét kevesen vitatják. Ezt is jobbra azért tesszük, mert úgy látjuk: a konformizmusból eredő „olcsó” megbocsátás nem vezet katarzishoz, csak konzerválja a rosszat. Valóban a megbocsátásban való kölcsönös megtisztulás távol van a szőnyeg alá söprés cinizmusától.

Október 23-a van, egy sebzett, „morális válságban” élő országban. Sokaknak elege van már ebből, nyugalomra vágyanak. Csak éppen megfelelnek a fiatalokat is meghatározó, és legalább 60-70 évet átfogó családi emlékezetéről, amely sokakban nagyon súlyos emlékeket őriz egy olyan időszakról, amikor a hatalmasok kísérleti laboratóriumnak vélték a társadalmat, ahol emberekkel, családokkal úgy lehet bánni, mint a vasszulfiddal. Csoda-e, ha közülük most sokan nem tudnak, nem akarnak „Gloria victis!”-t mondani azokkal, akik jogutódjai a valaha „Vae victis!”-t kiáltóknak?

Nem lesz békesség most már sokáig, mert hiányzik hozzá a megtisztulás. 16 évvel ezelőtt lett volna a történelmi pillanat ehhez, ha akkor a működés-képtelenné vált rendszer kiszolgálói méltósággal félre tudnak állni. Ez lett volna a legkisebb ára a katarzishoz – ennél olcsóbban viszont nem adja a naivnak is mondható, realpolitikus által lemosolyogható történelmi igazságérzet. Ehelyett ők a legrosszabbat választották: személyes és anyagi okokból jogfolytonosságot mondtak ki a réggivel, ezzel évtizedekre konzerválva a társadalmi megosztottságot.

Tisztító megbocsátás csak igazságban lehetséges. Ennek híján a maszatolás és a békéltenség folyik tovább: a háritás, a saját felelősség ellenfélre terhelése, az ok felcserélése az okozattal. Pedig a létrát sem a közepétől kezdjük mászni. S ha az első fokok hiányoznak, nehéz elindulni fölfelé.

■ *Kovács Imre*

Mansfeld Péter a börtönben

EGY PESTI SRÁC, AKI ÉLETÉT ADTA BARÁTAIÉRT

Mansfeld Pétert 1959-ben végezték ki. Különösen cinikus volt a kádárista gépezet az ő esetében: a megtorlás legfiatalabb áldozatán ugyanis az ítéletet tizenharmadik születésnapja után néhány nappal hajtották végre. Tizenhárom percig hagyták szenvedni a bitón, a hóhér nem avatkozott be a haláltusába.

A mártír öccsével, Mansfeld Lászlóval egy budai fodrászüzletben beszélgettem.

Hány éves volt 1956-ban és hogyan emlékszik az októberi eseményekre?

Tizenegy éves voltam, bátyám négy évvel volt nálam idősebb.

A harcok idején Péter azon a címen járt le a Széna térre, hogy élelmet vásárol a ház lakóinak. Nem tudtuk, hogy mint nemzetőr a Széna téri parancsnok, Szabó János gépkocsivezetője lett közben. Utólag kiderült, hogy még egy sebesült rendőrnek is segített: ellátta a sebt, bevitte a János Kórházba.

Az 1956-os forradalom és szabadságharc tulajdonképpen tizenhárom napig tartott. November 4-én beindult a „Forgószél” nevű hadjárat, így nevezték a szovjet megszállást. Azt mondták, azért támadnak

hajnalban, mert a gyerekek akkor még alszanak. Most már tudjuk, nem aludtak, hanem több helyen is felvették a harcot.

A vérbírák megvárták a tizenharmadik születésnapját, hogy kivégezhessék...

Aki megnézi Szilágyi Andor *Mansfeld* című filmjét, világosan látja, mi is történt. Mi csak sokára tudtuk meg az igazat. Az édesanyám a tárgyaláson idegösszeroppanást kapott, és mire magához tért, a bátyám már halott volt, hiszen az ítéletet hetvenkét órán belül végre kellett hajtani.

Péter magára vállalt olyan cselekményeket, amiket nem követett el. Kegyelmet nem kért. Ez egy dupla nullás koncepció per volt, amelyben a tárgyalásra bejövő bíró, az ülnökök és a megjelent emberek előre tudták, milyen ítélet várható.

Pétert március 21-én, a Tanácsköztársaság 40. évfordulóján akasztották fel, közel ötven rendőrtisztí iskolás előtt. Egy állig felgyerkezett szuperhatalom kiskorúakat végzett ki.

A bátyja áldozatot hozott a barátaiért.

Péter arra gondolva, hogy Blaski József, az elsőrendű vádlott már nagykorú és ki fogják végezni, magára vállalt bizonyos dolgokat, hogy a társát mentse. Arra azonban nem gondolt, hogy volt egy 1957/34-es törvény, amely lehetővé tette akkoriban, hogy gyorsított eljárás alapján kiskorúakat is ki lehessen végezni.

A filmben csodálatosan alakítja édesanyjuk szerepét Maia Morgenstern, aki Gibson Passió c. filmjében Jézus édesanyját alakította. A názáreti Jézus

azt mondta, hogy „nincsen nagyobb szeretet annál, mint amikor valaki életét adja barátaiért”.

Péter csak a társaira gondolt a börtönben. Amikor az ítéletet kihirdették, akkor tudott még két társával, Bóna Rezsővel – aki osztálytársa volt és 12 évig ült börtönben, aztán meghalt – és Blaski Józseffel beszélni. Ez volt a búcsú. Péternek ezek voltak az utolsó szavai: ne haragudjatok rám, hogy ilyen helyzetbe hoztalak benneteket. Aki előbb szabadul, legyen szíves és keresse meg az édesanyját és mondja el neki, hogy az utolsó gondolatom is csak ő volt. Nagyon sokáig nem tudtunk semmit, mert zárt tárgyalás volt. A szigorúan titkos vádirathoz és a kihallgatási jegyzőkönyvhöz csak sokkal később juthattunk hozzá. A jegyzőkönyvből egyébként tizenöt oldal hiányzik, ami talán magyarázatot adna arra, hogy Pétert miért is ítélték el.

Valóban megtörtént, hogy Önt kisfiúként odabilincseltek egy kerítéshez?

Igen, velünk szemben egy követség állt és előtte egy rendőrbódé. Reggel éppen iskolába mentem. Odahívtak magához Vörös József törzserőmester, akivel '56-ig, azt lehet mondani, hogy pajkoskodtunk, barátoktunk. Gúnyosan nevetve hívott, és egy pillanat alatt elkapta a kezemet. Nem számítottam rá, hogy odabilincsel a kerítéshez. Könnyörgtem, hogy engedjen el, mert intőt fogok kapni, ha elkések az iskolából. Tízperces „szórakozás” után elengedett, én pedig szaladtam az iskolába, de egy életen keresztül megmaradt bennem ez az emlék.

Ilyen rettenetes bűnöket meg lehet-e bocsátani?

Egész életemben végigkísérnek a rossz emlékek. Édesapámat, mostoha nagyapámat és nagybátyámat elvitték „málenkij robot”-ra. Nagyapám meghalt, apám idegbetegen került haza, törött kézzel, nagybátyám pedig súlyos fagyási sérülésekkel, úgyhogy én szinte mást se hallottam, ha politikáról volt szó, hogy az oroszok mit

tettek a mi családjunkkal.

1956-ban megint megtörtént a tragédia. A sógoromat és a bátyámat elvitték.

Azt kérdezi, hogy bosszú vagy megbocsátás? Megbocsátani nagyon nehéz, már nincs is kinek, mert azok az emberek nem élnek. Hogy egy-egy ember, aki ebben a gépezetben egy fogaskerék volt, mit tett, nem mindig ítéltető meg. Talán nem is az egyes ember a felelős, hanem az egész embertelen rendszer. Az ember kénytelen megbocsátani.

Mansfeld László munka közben

Amikor megtudtam, hogy a bátyám már nem él, akkor bosszút esküdtem. Ez a bosszúvágy évek múlva, ahogy idősödtem és egyre több adat birtokába jutottam, olyan irányba terelődött, hogy már nem fizikai bosszúra gondoltam, hanem arra, hogy ha megtudom egyszer az illetők nevét, akik ebben az aljas ügyben részt vettek, a nevüket nyilvánosságra hozom. Kósa Csaba a Magyar Újságíró Közösség elnöke adott ki két könyvet *Alhattál-e, kisfiam?* és *Tizenhárom perc* címen. Ezekhez adatokkal és más segítséggel magam is hozzájárultam. Föltettem a kérdést, hogy vajon ezek az emberek a gyermekeiket mire nevelték, és mit mondtak nekik a forradalmárokról? Szerintük kik a forradalmárok? Azok a hazafiak, akik harcoltak és életüket adták az igazságért és a szabadságért, és ezért közbüntényesekké nyilvánították őket, vagy azok, akik szétlővették kétezer tankkal, oroszokkal

és a hozzájuk csatlakozó ÁVH-sokkal az országot, a várost? Akik megszámlálhatatlan ítéletet és sortüzet zúdítottak a békés, védtelen lakosságra?

Mert az utóbbiak lettek a hősök, a „szocialista hazáért” érdemrend tulajdonosai. Ők kapták meg a jó állásokat, a lakásokat, az ő gyerekeiket vették fel egyetemre. Én pedig csak nagy nehezen, levelezőn tudtam leérettségizni a Rákóczi gimnáziumban, mert nem vettek fel. De talpra tudtam állni a szüleim segítségével és azzal az akarattal, ami valahogy az én véremben is benne van és Péterében is benne volt. Fiatalabb voltam, így nem az élettemmel fizettem, csak ilyen anyagi és erkölcsi megtorlásban volt részem.

Ezeket ki tudtam heverni, és ma már ott tartok, hogy a tragikus emlékek ellenére szép családom van, munkahelyem, dolgozom. Sokszor mégis nagyon nehéz, különösen március 21-én, mert tudom, hogy akkor Péter ott állt védtelenül, kiszolgáltatva a hóhéroknak. Eszembe jut az a pár méter, ami a siralomházból az akasztófaig vezetett, onnan már visszaút nem volt.

Nagyon nehéz volt még a kihantolást átélni, a testvérem csontjait látni. A 301-es parcellában vannak a kivégzettek eltemetve. Hasra fektetve, balkáni módon, azért, hogy halálukban se láthassák a napot. Sokszor eszembe jut az a 9 óra 22 perc és 35 perc között eltelt 13 percnyi idő, amíg a bátyám az akasztófán vergődött. Hiszen a hóhér nem tette meg vele még azt sem, hogy eltörje a nyakcsigolyáját.

Egy moslékos kocsi vitték ki az áldozatokat a 301-es parcellába, ahol már meg volt ásva a gödör.

Számtalan általános iskolában mesélek a forradalomról (tíz éve már, hogy a Szent Imre Gimnáziumban történelmi és tanulmányi versenyt tartunk), abban a hitben, hogy soha többé Magyarországon olyan, hogy magyar ember magyar embert öl ilyen aljas módon, nem fog előfordulni.

■ *Fotó, szöveg: Sz.J.*

BOCSÁNATKÉRÉS A BÖRTÖNBŐL

Interjú Vatai Gyula parancsnokkal

Vatai Gyula

VATAI GYULA a büntetés-végrehajtás szigorúbb intézetei közé tartozó Váci Fegyház és Börtön vezetője, ahol jelenleg körülbelül 800 fő a fogvatartotti, és 300 a személyi állomány létszáma; az intézményben működik egy 80-90 fős ökumenikus bibliakör.

2002 októberében – börtönparancsnoki kinevezésével szinte egy időben – keresztkedett meg, s jelenleg a dunakeszi evangélikus gyülekezet tagja. Foglalkoztatják hitéleti kérdések, s levelező tagozaton teológiai tanulmányokat folytat a komáromi Selye János Egyetemen.

A mikor egy bűnöző bekerül a börtönbe, eltűnik a társadalom szeme elől, s akkor kezdődik a mi munkánk. Napi életünk részévé válik, így minden gyengesége és erénye sokkal inkább kitűnik. Ez egyrészt magasabb toleranciát alakít ki a dolgozóban, másrészt segít mélyebben megérteni azokat a drámákat, amelyek egy ember életében a bűnön keresztül megnyilvánulhatnak. Ezért azt gondolom, minden fogvatartott sorsa tiszteletet érdemel, annak ellenére, hogy időnként elengedhetetlen a szigorú bánásmód.

Az egyik kulcsszó a börtönben a törődés: embert kell látni benne, és emberi reakciót várni el tőle, valamint a törvényes kereteken belül segítséget nyújtani neki abban, hogy visszaileshetjen, vagy legalábbis megbékéljen a sorsával. És nyilván nem keverhetem össze a szakmámat a hittemmel, de intézetparancsnokként fontosnak tartom azt is, hogy ha igényli, megkapja a lehetőséget arra, hogy Istennel való dolgát rendezze.

Meglepőnek tűnik, hogy egy parancsnok ilyen szeretettel és törődéssel szól az elítéltekről. Vallják ezt a nézetet a beosztottai is?

Azon vagyok, hogy ezt a szemléletet magáévá tegye az intézet valamennyi dolgozója.

Vatai Gyula parancsnok és a fogvatartottak szolgálata a váci baptista imaházban

zója. Ez időnként legalább akkora feladat, mint a fogvatartottakkal való foglalkozás, s kisebb-nagyobb sikereket, kudarcokat egyaránt jelent. A kollégáimat mindig arra ösztönözöm, hogy a jogszabályoknak megfelelően lássák el a feladatukat. Ha valaki „túlintézkedik”, az önmagának okoz kárt, mert a provokáció könnyen visszafelé sült el. Ha pedig valaki „túl megértő”, akkor azt „beviszik a csöbe”, és nem tud majd kikeveredni a kérelmek, sirámok közül. Eligazításokkal, oktatásokkal segítjük a dolgozóknak ezen szemlélet elmélyülését. Ez nyilván egy állandó folyamat, de bátran állíthatom, hogy jelenleg is jó szakmai munka folyik a Váci Fegyházban.

Rendszeresen vannak ott keresztyén alkalmak, melyeken – úgy tudjuk – többen is megtértek. Lát-e különbséget a

megtért és nem megtért rabok között?

Hitem szerint természetesen. Aki életdöntést hozott, és Krisztus mellett kötelezte el magát, annak az élete megváltozott. Szakmai szempontból is jelentős hatásai vannak a megtérésnek az egyén életében. Ezt bizonyítják azok, akik szabadultként megállják a helyüket a kinti életben, holott korábban mindig visszakerültek a börtönbe. És azt is látom, hogy aki megtérése után még egy darabig nem szabadul, azzal például kevesebb a fegyelmi probléma, hiszen ebben a pokolban is tud más életet élni.

A keresztyén hit egyik alappillére: Krisztusban kapunk bűnbocsánatot. Mit jelent ez ott benn?

A börtön az a hely, ahol talán legnyilvánvalóbban lehet szembesülni a bűnnel. Mi-

kor az egyik fogvatartott elmesélte, milyen mélységeket élt meg, azt mondtam neki, hogy a szívem mélyén „irigylem” is ezért őt, hiszen azoknak, akik nincsenek börtönben, könnyebb takargatni a vétkeiket, és elmarad a szembenézés önmagukkal. Magas rangú állami tisztviselőként én is könnyen igazolhatom magam, hiszen mások szemében becsületes emberként talán nincs olyan nagy bűnöm! Nincs olyan külső kontroll, ami lebontaná az öngazoltság falait, míg a fogvatartottnál erőteljes ez a külső bélyeg. Ez lehet az oka annak, hogy a benti megtérések rendkívül dinamikusak, és nagy katarzist okoznak. Jellemző pl. az úrvacsorákon a könnyek közötti bűnvallás, és ez nem teátrális színjáték a fogvatartottak részéről, hanem a kegyelem áradásának átélése.

Ebben a mélységben mennyire tudnak önmaguknak megbocsátani a megtért bűnözők?

Elmondásaik alapján úgy tűnik, hogy szinte sohasem. Az ember önmagának mindig nehezen bocsát meg. De aki tapasztalja, hogy Isten megbocsátott neki, az olyan hálát és felszabadultságot érez, hogy ezek a bűnök már nem nyomasztják, és Krisztusban békességet talál. Ez a váltkozás pedig látványos.

Tesznek-e különbséget egymás között abban, hogy valaki nagyobb bűnöző a másikkal?

Mindenki igyekszik fölmenteni magát, és másokat vádolni – mint ahogy tesszük ezt odakint is. Van egy rangsor: a tolvaj a rablóra, a rabló a gyilkosra, a gyilkos a különös kegyetlenséggel cselekvőre, az pedig a gyermeket bántalmazóra mutogat. De ha valaki megtér, akkor megszűnnek ezek a másokat vádoló szavak, hiszen saját bűnüket élék át igazán.

Szóba kerül-e a zárkában az, ki mit követett el vagy bánt meg?

Szoktak beszélgetni erről. Ezzel kapcsolatban volt egy érdekes problémánk: a nagy létszámú bibliakör kapcsán felvetődött,

Fotó: Menczer Péter

hogy létrehozunk egy önálló hitéleti körletet, végül azonban mégsem tettük, mert így a megtért fogvatartottak hirdetni tudják az igét a zárkátársaknak, és jobb, ha a zárkaközösségben élnek meg a keresztyén életüket.

Ha lehetőségük nyílik rá, bocsánatot kérnek-e attól, aki ellen vétettek?

Igen, ez egy nagyon fontos mozzanat. A megtérés után több olyan levél is ki szokott menni, amelyekben a hozzátartozóktól vagy a sértettektől bocsánatot kérnek. Időnként, akihez ilyen levél érkezik, nem érti ezt, vagy érti, de nem úgy reagál, hogy segítse a fogvatartott továbblépését; mégis fontos, hogy ez a bocsánatkérés megtörténjen. Ilyen rendezés nélkül ugyanis nehéz a hitben járni.

Előfordul-e, hogy Ön újra találkozik szabadult fogvatartottakkal?

Megtértekkel mostanában elég gyakran ta-

lálkozom különböző rendezvényeken, amikor visszahívjuk őket, hogy tegyenek biznyságot. Jó érzés látni azokat, akik elhozzák a feleségüket, gyereküket; elmesélik, hogy iskolába járnak, dolgoznak; vagy van olyan is, aki visszatért a falujába, és ott nem volt gyülekezet, hát létrehozott egyet, s erről mesél... Ezek mindig nagyon felemelő élmények. Természetesen nemcsak ilyen találkozások vannak: az, amikor a börtönben látunk viszont egy szabadult fogvatartottat, már korántsem ilyen felemelő. Mindenképpen megerősítése a munkánknak, ha valaki megáll a lábán odakinn, de nem gondolom, hogy ez csak a mi érdemünk. Azt szoktuk mondani a börtönlelkésszel, hogy ha nem gátoljuk az Isten Lelkét, akkor az működik, és megváltoztat életeteket – a börtönfalakon belül is.

■ Hulej Enikő

MÉG MA, AMÍG NEM MEGY LE A NAP...

A megbocsátásról orvosi szemmel

A Bajtsi család

Dr. Bajtsi Miklós fiatal, hívő pszichiáter, házassággyógyozással is foglalkozik. Praxisában számtalan, konfliktushelyzettel küzdő emberrel találkozik. Kérem, ossza meg velünk tapasztalatait: hogyan kezeljük ezeket, hogyan bocsássunk meg, hogy a bűn, a harag, a megbántottság érzése, stb. ne mérgezze meg kapcsolatunkat? Orvosilag definiálható-e egyáltalán a megbocsátás, illetve annak hiánya?

Sűrűn találkozom olyan lelki problémákkal, amelyeknek köze lehet a megbocsátáshoz. A párkapcsolatokban különösen nagy szerepe van, hiszen óhatatlanul újra és újra megbántjuk egymást. Sok pszichés probléma mögött állhat a meg nem bocsátás. Ha hosszú távon fenntartja az egyén ezt az állapotot, nagyon sok pszichés energiát veszít el, feléli tartalékait, végül a gondolkodásmódja már csak e körül forog. A személyisége is torzulhat. Például depresszióban, szorongásos állapotban, paranoid állapotokban (mások nekem rosszat

akarnak, másokról indok nélkül rosszat feltételezek, stb.) szerepet játszhat – persze nem minden esetben. Testi következményei is lehetnek: magas vagy ingadozó vérnyomás, illetve a harag dédelgetése a „gyomrára is rámehet az embernek”. A felszabadító megbocsátás következménye pedig lelkileg, fizikailag is észrevehető, a pszichoszomatikus betegségek javulni szoktak – tehát ténylegesen áldásai vannak. Olvas-tam szaklapokban ilyen jellegű kutatásokról, a pszichológiában, ill. a pszichopatológiában akadnak szerzők, akik foglalkoznak ezzel. De ismert egy másik, érdekes jelenség is, ha pl. irodalmi művekhez nyúlunk vissza: Monte Christo grófját a bosszúvágy tartja életben a börtönben a hosszú évek során. Ez ott számára életcél, de természetesen nem lehet minta számunkra! Összefoglalva, orvosi szemmel nézve (is): inkább káros következményei vannak, ha valaki nem tud, nem képes megbocsátani. **Mit tanácsol, ha olyan családi konfliktussal keresik fel a rendelőjében,**

amely évek, évtizedek óta a mélyben van, s egy bocsánatkéréssel talán nem is oldható fel?

Gyakori, hogy szülők követnek el valamit gyermekük ellen kiskorában. Súlyosabb visszaélésekre gondolok, kislányoknál az apa szexuális zaklatása, de pl. az alkohol- vagy drogfüggőség is mind „bántások” a gyerek olvasatában. Ugyanakkor a gyerekek mégis megpróbálják menteni a szülőt a vád alól, mintegy megszépítve a szülő magatartását. „Igen, így történt, de... azért tulajdonképpen szerettem, és ő is szeretett engem.” Itt komoly együttműködésre van szükség, amíg a bocsánatkérés és a megbocsátás szavai őszintén elhangzanak.

A házasságterápiában tipikus krízishelyzet a megcsalás. Megbocsátható-e ez a bűn, vagy óhatatlanul végleges töréshez vezet?

Kézenfekvő, hogy bocsánatkérés és megbocsátás nélkül nem lehet tovább menni. De ez önmagában még nem megoldás, mert a megcsalás során ún. bizalomvesztés is előáll. A megbocsátás sajnos nem biztos, hogy azonnal (sőt egyáltalán) elhozza a bizalom helyreállítását! Erre gyakran sokat kell várni, és a megcsaló félnek bizonyítania kell a hűségét, a változását, hogy újra hinni tudjon neki a másik. Ennél hétköznapibb és egyszerűbb problémák is adódnak egy házasságban. Egy példa: 30 éve házas, 50 év körüli pár járt nálam, akik még a jegyeség időszakából hordoztak olyan elrendezetlen dolgokat, amit évtizedek óta felhánytorgattak egymásnak, nem tudtak a sérelmekről szabadulni,

és tényleg pokol volt a házasságuk. Szép fokozatosan egyre jobban eltávolodtak egymástól, s éket vert közük a meg nem beszélt, meg nem bocsátott bántás. Óriási falak tudnak épülni így. **Mit tanácsol hívőként és pszichiáterként ilyen esetben?**

A Biblia azt írja: „*a nap ne menjen le a ti haragotokkal*” (Ef 4,26). Ha csak lehet, ehhez tartsuk magunkat, próbáljuk minden napnak a terheit, problémáit elrendezni még aznap! Ez egy jó irányelv, jó cél. Ha nem lehetséges praktikus okok miatt, például, mert a másik fél elutazik, gyakoroljuk egy svájci házassággyógyozó kolléga, Walter Nitsche módszerét. Neki volt egy egyezsége a feleségével: ha nem tudták rendezni aznap, előre elkötelezték magukat, hogy megelőlegezik a megbocsátást a másiknak. Ahogy a Római levélben is benne van: Isten már akkor megbocsátott nekünk, amikor még bűnösök voltunk. Előre bocsátott meg Isten is nekünk, a megbocsátás készen van, azt „csak” el kell fogadni. Ha van egy ilyen egyezés, mindkét fél biztos lehet benne, hogy a másikban is van ilyen szándék, hogy meg akar, és meg tud bocsátani. Itt hadd tegyem hozzá: a megbocsátásnak van egy fontos jellemzője. Sokan azt hiszik, hogy érzelmi dolog, „úgy érzem, nem tudok neki megbocsátani.” Ám ilyen nincs! A megbocsátás tudatos, akarati döntés. „Isten a tenger mélyére vetette a bűneinket”, írja az Ószövetség. A tenger mélye olyan hely, ahonnan lehetetlen elővenni a bűneinket. Isten nem memóriazavaros, sem Alzheimer-kóros, hanem úgy döntött, hogy onnan nem hozza többet elő! El kell tehát engednem nekem is a másiknak ezt a „tartozását”. S ha ezt eldöntöttem, tartsam is magam ehhez, ne hozzam elő, ne hánytorgassam fel, ne borítsam rá! **Van-e megbocsáthatatlan bűn? Javasolná-e képzeletbeli páciensének: „ezt már nem szabad megbocsátania”?** Nincs, és nem mondanék ilyet. Isten is

csak egy dolgot, az Ő Fia váltságghalálának az elutasítását nem bocsátja meg az embernek, minden mást megbocsát az Ő Fiáért, ha kérjük. Fontos azonban, hogy azt is lássuk, hogy egy kapcsolatban a megbocsátás nem azt jelenti, hogy mindent el kell viselni. Nem kell pl. eltűnnie senkinek sem azt, hogy a társa rendszeresen bántalmazza testi-leg, vagy hogy a másik párhuzamos párkapcsolatot tart fenn. Ha ezt valaki hosszú távon eltűri, akkor „bűnrészes-sé is válik”, mondja James Dobson amerikai lelkipáter Kemény szeretet című könyvében.

Megbocsátok, de nem felejték – hányszor tudunk egy élet során a minket megbántónak megbocsátani? Hetvenszer hétszer is? És önmagunknak?

A Biblia arra biztat: akárhányszor is, ugyanazt a bűnt is, mindig bocsássuk meg. Mert Isten is így tesz velünk! Persze a bizalom egy más kérdés. A bizalom helyreállása függ attól, hogy az elkövetett bűn mennyire és hányszor károsította a kapcsolatot. Előfordulhat, hogy megbocsátunk, de a bizalmunk egyből nem áll helyre, mert akkora vagy olyan sokszori volt a bántás. Magunkat nézve: lehetnek visszatérő bűneink, melyeket újra és újra elkövetünk, bármennyire is küzdünk ellenük. Ilyen esetben lehetnek olyan kísértő gondolataink: „én már nem is merek Isten elé odamenni, mert újra beleestem”, s akkor jönnek az önmarcangoló, vezeklésre bátorító gondolatok. De ez nem Istentől van, ez a gonosz munkája, hogy elhitesse velünk, „erre már nincs bocsánat, nincs Istennek sem megoldása, itt már nem elég a bocsánat”, ami azonban Istennél számunkra Krisztusban elvégeztetett. Az első emberpárral is ezt hitette el! Pedig, látjuk, van megoldás! Veszélyes, ha Isten mércéjénél magasabb mércét állítunk fel. Latogatjuk, mi szükséges ahhoz, hogy

bocsánatot nyerjünk. A saját magunk alkotta mérce hátterében mindig teljesítmény, cselekedet-centrikus gondolkodás áll. Ez a vezeklési attitűd is ellenkezik a Bibliával! Bűnbocsánat csak az Ő kegyelméért van. Nem kell semmit tenni érte – csak elfogadni. Visszatérve a bizalomvesztéshez, elmesélném egy esetemet egy házaspárral. Szerencsejátékos páciensem esetét említem: szép családja, felesége, 3 gyereke volt. Rendszeresen eljátszotta a pénzét, s a családja hinni már nem tudott neki, bár megbocsátotta a bűnét. A végén a férjnek a következmények súlyával való szembesülés (családja elköltözése, magára maradása) hozta el a változtatás utáni vágyat. **Ma a tévé, az újságok, a reklámok azt sugallják: dobd el, ami elromlott. A régit cseréld le újra. Ne küzdj érte, nem éri meg. A kapcsolatainkra is kihat ez a nyomás, ez a szemléletmód, látja-e jeleit a páciensekkel találkozva?** Abszolút, nagy hatással van ez a fogyasztói társadalom diktálta torzító attitűd a házasságokra, párkapcsolatokra is. Ez látszólag a könnyebb út. „Majd a következő jobban sikerül” – hitegetik magukat sokan. Ezzel csak az a probléma, hogy aki egyszer már ilyen megoldást választott, az valószínűleg legközelebb is így próbálja majd megoldani a problémákat. „Nem is házasodom meg, mert csak rossz példákat látok” – halom a fiataloktól. Felelősségvállalás, bocsánatkérés és megbocsátás, azaz energiabefektetés nélkül nem jutunk igazán értékes dolgokhoz, értékes kapcsolatokhoz. Értékválságba került a világ. Posztmodern korunk legfontosabb értéke, hogy nekem mi jó, azaz én vagyok a középpontban. Isten értékrendje nem erről szól. Nem sok jóval kecsegtet a jövő, ha nem Istennek a Szentírásban adott etikájára alapozzuk az életünket.

■ Kóháti Dorottya

FÓKUSZBAN a megbocsátás

MEGKÉRDEZTÜK...

Hankó Szilámér
evangélikus
lelkészjelölt,
Kolozsvár
REVISZ titkár

Létezik-e megbocsáthatatlan bűn?

Isten minden bűnös ember felé kinyújtja kezét, és minden bűnös embert magához hív, aki őszintén megbánta bűneit. Előtte, véleményem szerint, nincs megbocsáthatatlan bűn, kivéve azt, amiről a Szentírás tanít: a Szentlélek ellen elkövetett bűn, de ez végső soron a felajánlott kegyelem és bűnbocsánat tudatos visszautasítását jelenti.

Mi a véleményed az egyházak és nemzetek közötti megbékélési párbeszédéről?

Ha csak párbeszédéről és egymás felé való közeledésről van szó, mindenképpen pozitív dolognak minősíthetők ezek a próbálkozások. Az egymás hagyományait tiszteletben tartó és a többszínűséget természetesnek minősítő kezdeményezések mindannyiunk számára hasznosak és építőek, sőt sok közös értékünk megmentését eredményezhetik.

Milyen kapcsolat van az úrvacsora és a megbocsátás között?

A hitét gyakorló ember számára az úrvacsora az, ami a bűnei bocsánatának bizonyosságát erősíti meg benne. Ez a bizonyosság az ige hallgatása közben alakul ki, aminek központi üzenete tulajdonképpen az új életnek, a bűn általi megkötöttségéből való felszabadulással fémjelzett új életnek a lehetősége. Szüksége van az embernek arra, hogy látható formában is tapasztalja azt, amit hall, és ez a kettő együtt eredményezi az új élet kiindulópontját is.

Mátyás Judit,
a nagyváradi
evangélikus
óvoda vezetője

Létezik-e megbocsáthatatlan bűn?

Szerintem nincs megbocsáthatatlan bűn, csak egyénekként változik a hitünk mértéke, vagyis annál nagyobb „bűnöket” tudunk megbocsátani, minél erősebb, előbb a hitünk. Persze azt kívánom, hogy ne legyen szükségem a saját hitem lemeréséhez kipróbálni, hogy melyik az a bűn az, amit még meg tudok bocsátani.

Mi a véleményed az egyházak és nemzetek közötti megbékélési párbeszédéről?

Egyértelműen jó dolog, hogy ilyen kezdeményezések vannak. Ha valóban és lényeg szerint Krisztus-követőknek valljuk magunkat, akkor mint egyház és mint nép is tudni kell megbocsátani és tudni kell bocsánatot kérni. Nagyon súlyos sebeket, sérelmeket kell begyógyítani, lerendezni. Természetesen csak az őszinte dialógusnak van értelme. Habár egyszer egy Polcz Alaine-interjúban azt hallottam, az írónt az sem zavarja, ha valaki csak megátssza, hogy jó, mert szerinte mindenki alakul az általa felvett szerep által.

Milyen kapcsolat van az úrvacsora és a megbocsátás között?

Haraggal és gyűlölettel teli szívvel nehéz az ÚR asztalához járulni, de talán az úrvacsora segít, hogy a nehezen megbocsátható sérelmekkel együtt tudjunk élni, hogy talán a sokadik „Megbocsátasz?” kérdésre egyszer őszintén tudjuk válaszolni: igen, megbocsátok.

Horváth Csaba
fazekasvársándi
evangélikus
lelkész

Létezik-e megbocsáthatatlan bűn?

Véleményem szerint a megbocsátás nem egy velünk született készség, még csak nem is a nevelés egyik sikerült terméke, hanem ajándék. A megbocsátás mint folyamat egy állapot eredménye, és ezt az állapotot Istenhez való ragaszkodásnak nevezzük. Ilyen értelemben, nincs halálos vagy megbocsáthatatlan bűn, mert rajtam keresztül Krisztus az, aki megbocsát. Ő munkálja Szentlelke által, hogy meg tudjak bocsátani. Az, amit én megbocsáthatatlannak ítélek, szubjektív, inkább emberi, erkölcsi normáimat sérti, emberi mivoltomat zavarja. Ilyenkor megfedlek az arról, hogy megváltott, megigazított ember vagyok én is, és az is, aki megsértett.

Mi a véleményed az egyházak és nemzetek közötti megbékélési párbeszédéről?

Hiszek benne. Annak tudatában, hogy egy hosszú folyamatról van szó, és annak ellenére, hogy utópisztikusan hangzik, kivitelezhetőnek, megvalósíthatónak látom.

Milyen kapcsolat van az úrvacsora és a megbocsátás között?

A megbocsátásban azért erősíti meg az úrvacsora az egyént, mert Krisztus közelségében van. Krisztus asztalközösségébe fogad, s nekem mint egyénnek ugyanezt kell embertársammal cselekednem, de csak akkor tudom ezt megtenni, ha már Krisztussal a közösséget felvállaltam.

■ Csabay Árpád

MEGBOCSÁTOK...ÁMDE NEM FELEJTEK!

Nyomasztóan súlyos kijelentés ez. Felold, megold egy pillanatra a „megbocsátok” szava, hogy azután annál nagyobbat üssön, annál jobban fájjon a folytatás: „ámde nem felejtetek!” Bizonyára minden kedves Olvasó a saját lelkében is hordozza ilyen mondatoknak a sebéit. Igyekszünk megbocsátani, de felejteni nem tudunk vagy nem akarunk.

Nem szükséges ahhoz keresztyén embernek lenni, hogy az ember értelmesen és felelősen gondolkodva belássa: sok emberi konfliktusnak nincs megoldása a vélt vagy valós igazság mércéjén, de van és lehet feloldás a megbocsátás, újrakezdésre lehetőséget adás gesztusával. Ahol az adok-kapok érvpárbajból az egyik fél kiszáll, félreáll, ott a megbocsátás, elengedés lelkületével van esély az élhető folytatásra. Az igazságérzet sérül ugyan, de az emberi kapcsolat igazságérzetnél mérhetetlenül fontosabb működőképessége helyreállhat. Keresztyén hitünkben a megbocsátásra ezen felül egy különös aránypár indít: Jézus példázatában a tízezer talentum megfizethetetlen adósságával szemben a száz dénárnyi adósság nagy, de megfizethető összege áll (Mt 18,23-35). A végtelen adósság elengedése a nagy összegű, de a végtelenhez viszonyítva mégis eltörpülő adósságának elengedéséhez. Az adósság fogalma itt a bűnből fakadóan Isten és egymás ellen elkövetett vétkeink aránypárát jelenti. Azt is Jézustól tudjuk: akinek sok bocsátott meg, az jobban szeret (Lk 7,47). Szívvel tud megbocsátani a magát esendőnek látó ember az esendő em-

bertársnak. Hozzá tartozik-e a megbocsátáshoz a felejtés? El lehet-e felejteni, ki lehet-e törölni tudatunkból és egész lényünk-ből mindannak a rossznak emlékét, amit talán éppen a szívünkhez legközelebb állók követtek el ellenünk? Napjaink különösen aktuális témájának, az egyházi ügynök-listák árnyékában is ott a kérdés: meg lehet ugyan bocsátani, de szabad-e elfelejteni, sőt következmények nélkül hagyni egyesek áldatlan munkáját?

A biológia és a lélektan tapasztalatai mindannyiunk számára láthatók és érezhetőek. Régi sérülések begyógyulnak ugyan, de a heg végigkíséri életünket – állandóan emlékeztetve a sérülés körülményeire. Nem lehet a sérülést meg nem történtté tenni. Hasonlóképpen van ez nem látható, belső lelki világunkkal is: sérülések, sértések, bánások lenyomata végigkíséri életünket – olykor évtizedek elmúltával is befolyásolja az adott helyzetben, konfliktusban való reagálásunkat.

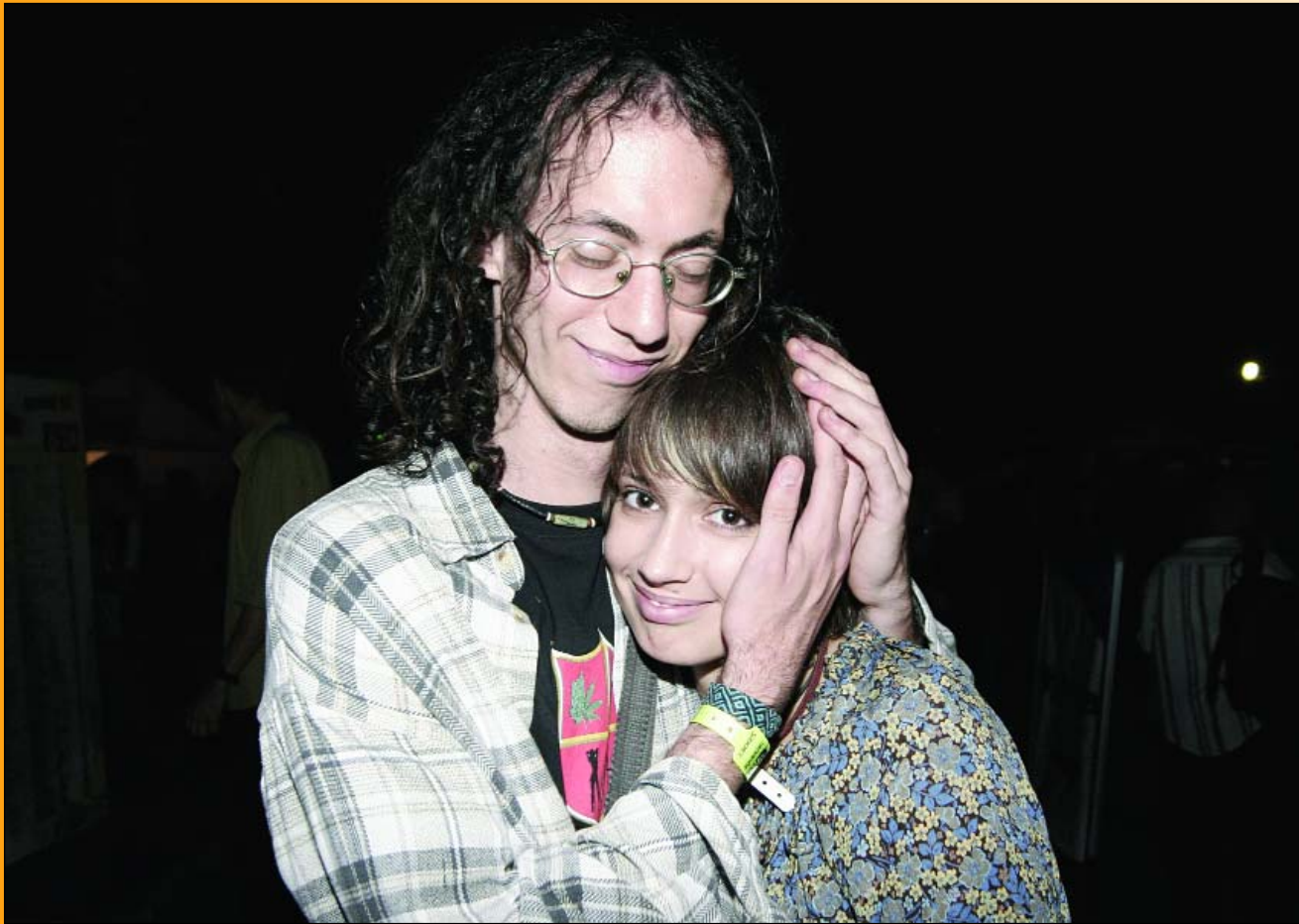
Be kell látni: a látható és nem látható (sokszor annál veszélyesebb) emlékektől nem tudunk megszabadulni. Ennek komolyan vétele nagy felelősséget helyez ránk, hiszen meggondolatlan szavaink, cselekedeteink ebben az értelemben visszafordíthatatlan folyamatokat eredményeznek: fájó még akkor is, ha szívvel adunk és kapunk bocsánatot. Egyetlen kimondott vagy elmulasztott szó, cselekedet sem magánügy tehát, hiszen következményei szűkebb vagy tágabb emberi közösségek tagjaira komoly, a földi élet végéig tartó hatással vannak.

Ez után a nem sok jót sejtető helyzetfelmérés után mi lehet számunkra reménység és vigasztalás? Az, hogy bár elrontott dolgaink következményeitől megszabadulni teljesen nem tudunk, de *felszabadulhatunk* azok nyomasztó terhe alól. Felszabadulhatunk annak szinte ösztönös kényszerétől, hogy például egy házasságban újra és újra a már megbocsátott, ámde nem feledett vétkeket egymás fejéhez és szívéhez vágjuk. Azért is, mert elrontott dolgaink velünk maradó emlékei egymás elleni érvelésből a magunk számára válnak figyelmeztető felkiáltójellé annak fényében és napi tapasztalatában, hogy nekem naponként mennyi vétkeket bocsát meg Isten Krisztusért. Megbocsátok, bár felejteni nem tudok – ámde nem felejtve Isten bűnbocsátó irtalmát, naponként megbocsátom a feltörő súlyos emlékeket is. Ez az a lelkület, ami az emberből magából nem telik. De telik és adatik attól az Úrtól Lélek, lelkület, aki szabaddá tud tenni. Ne azt kérjük másokon és magunktól számon, ami semmiképpen nem telik tőlünk: a teljes felejtést! Inkább annak örülünk, azzal élünk hálával, hogy azt kérhetjük és kapjuk szívünkben, ami Istentől telik: a bűnök terhe alól felszabadító Lelket, lelkületet! Mert „*ahol az Úr Lelke, ott a szabadság*” (2Kor 3,17) – a megbocsátott, ámde nem felejtett emlékek nyomasztó rabságából is.

■ Kovács László

KÉPES AZ EMBER IGAZÁN MEGBOCSÁTANI?

Fotó: Todoroff László

A megbocsátás alapvetően isteni cselekedet, nem emberi. Ezért annyira érthetetlen számunkra a kereszt botránya: a Mindenható tagadja meg önmagát, hogy ne kelljen az embert megtagadnia. A megbocsátás elhárítja az akadályt Isten és ember között, de nem távolítja el a bűn következményeit. „Az igaz ember pedig hitből fog élni” (Róm 1,17). Abból a hitből, hogy az elkerülhetetlen következményeket Krisztus vállalta helyettünk. Ezután az ember másképp viszonyul Isten akaratához, és képessé lesz arra, hogy másképp lássa embertársát. Isten „elfelejti” a megvallott és megbánt bűnöket, de nem „olcsó kegyelmet” kínál, ami következmények nélküli felmentést jelent. Ha a bűnös „meg-

feledkezik” bűnéről, emlékezteti. A bűnt néven nevezi, hogy felismerhető és megbánható legyen. A megbánt bűnt pedig többé nem emlegeti. A Biblia szerinti megbocsátás Isten alternatív válasza és példaadása az ellenséggel szembeni viselkedésre. „Szent paradoxon a kommunikációban, ami képes gyógyítani az ellenfélben a bűnt. A rosszra jóval való válasz.” (Dr. Süle Ferenc: Válaszpatológia c. könyv). Ez emberi logikával nem érthető, tanulni kell. Ehhez először is arra van szükség, hogy az ember személyesen átélje Isten „gyógyító ölelését”, melyben új perspektíva tárul a szemé elé. Csak ebből a nézőpontból lehet az ellenségben meglátni a testvért, csak ez a látásmód ad erőt olyan viselkedéshez, amelynek következté-

ben valóban testvérré válhat az ellenség. Isten nélkül az ember nem tud igazán megbocsátani, nem tudja a bűnt kezelni. Először is bűnnek kellene nevezni a bűnt, nem pedig tévedésnek, „másságnak” vagy külső körülmények miatti elkerülhetetlen választásnak. Ahhoz, hogy a sérülések gyógyulni tudjanak, egyformán szükség van igazságságra és könyörületességre. Ha csak könyörületesség van, akkor szemet hunyunk a bűn felett, kisebbitjük, megmagyarázzuk, és sérül az igazság. Ha viszont ragaszkodunk az igazságos büntetéshez, könyörtelenné válhatunk. A megbocsátásban a kettő találkozik. Lehetőséget kínál az őszinteségre, az ember szembenézhet azzal, hogy mit okozott a másinak, és reménykedhet,

hogy az igazságos büntetés elszenvedése nélkül is rendeződhet a konfliktus. A valódi bocsánatkérés lépései: az ember felismeri és elismeri, hogy vétett a másik ellen, és ezt kinyilvánítja. Ezzel kimutatja a sértett felé való együttérzését, és hogy tetteiért vállalja a felelősséget. Az őszinte bűnbánatban ígéret van, hogy többé nem akar így viselkedni. A kibékülés csak ezután történhet, ha mindkét fél kívánja a kapcsolat helyreállítását.

Az őszinte megbocsátás lépései: kimutatni, hogy a történet ellenére is fontosnak tartom a kapcsolatot. Nem arról van szó, hogy az ember nem tulajdonít bűnt az ellene vétőnek, hanem arról, hogy az elkövetett bűn az iránta való szeretetet, a jó kapcsolatra való készséget nem befolyásolja. Ki kell mondani, hogy mi történt, az őszinte bűnbánatot elfogadni, és többé nem emlegetni. Ahhoz, hogy a sérelmek felejthetők legyenek, és a kapcsolat a korábbi állapotnak megfelelően meggyógyuljon, szükséges a vétkes fél belátása. Különbséget kell tehát tenni a bűn következménye és a meg nem bocsátás között. A kapcsolat rendezésére való hajlandóság feltétel nélküli, de az eredeti állapotba való visszarendeződéshez a bűnös fél együttműködésére is szükség van.

A megbocsátás a lélek védekező rendszere, olyan, mint az emberi szervezetben az immunrendszer. Tudjuk, hogy naponta keletkeznek bennünk rákos sejtek, de fehérvérsejtjeink ezeket azonnal hatástalanítják. A megbocsátás funkciója ugyanez az emberi kapcsolatok területén. Nem véletlenül mondja az ige: „Ha haragusztok is, ne vétkezzetek: a nap ne menjen le a ti haragotokkal!” (Ef 4,26-27) Nem az a baj, ha érzelmeink,

indulataink működnek, hanem az, ha a negatív érzéseket összegyűjtjük, elfojtjuk, letagadjuk ahelyett, hogy hatástalanítanánk azokat. Ha ezek a lelki „rá-

kos sejtek” nem pusztulnak el, akkor rövid idő alatt elszaporodnak, és beteggé teszik kapcsolatainkat.

A két legfontosabb lépés, az elhatározás –, hogy meg akarok bocsátani és a cselekedet –, ahogyan a bűnöshöz viszonyulok –, tudatos döntés következménye, de érzéseinket nem áll módunkban befolyásolni. Ehhez nagyobb dologra van szükség, olyasmire, ami erősebb az emberi akaratnál. A sikeres megbocsátás következménye őszinte öröm afelett, hogy helyreállt, meggyógyult a kapcsolat.

Ha csak úgy tudjuk elképzelni a konfliktusrendezést, hogy az ellenünk vétő elnyeri méltó büntetését, vagy valamivel kárpótol, kiengesztel bennünket, akkor nem tudunk megbocsátani.

Hiszen a megbocsátás lényege az „adósság elengedése”, sokszor pedig éppen az adósság megfizetését várjuk. Ha társadalmi, családi vagy erkölcsi, vallási nyomásra kell megbocsátanunk, az sem az igazi, mert a harag és megbántottság a felszín alatt megmarad, csak a viselkedés változik.

A pszichológia kimondja, hogy érzelmeink lassan változnak, lassan követik elhatározásunkat, és továbbra is elvonnak tőlünk energiát. Mit tehetünk? Az akarat elhatározást, megtorlásról való lemondást könnyeljük el megbocsátásnak, hogy megtettünk minden tőlünk telhetőt.

Az ember annyira tud megbocsátani, amennyire szeretni tud. Az igazság az, hogy az Isten szerinti, feltétel nélküli megbocsátás még a számunkra fontos, közeli kapcsolatokban is csak részlegesen valósul meg. Jézus pedig azért jött a földre, hogy az Atyával való közösségünk helyreálljon. „Hogy örömtől teljessé legyen” – mondja (Jn 15,11). Az Atyával és egymással közösségben lenni öröm, a konfliktusok pedig ezt az állapotot mérgezik meg. Ha biztonságos, örömteli kapcsolatunk van Istennel, akkor nagyobb a kapacitásunk arra, hogy elviseljük a bennünket érő traumákat. „Szeresd felebarátodat, mint magadat, olyan ő, mint te” – így hangzik helyesen a modernkori zsidó értelmezés szerint ez a kijelentés. (H. W. Wolf: Az Ószövetség antropológiája) A „mint magadat” kifejezés felhívja a figyelmet az ember legnagyobb kísértésére, az önszeretetre, amely az Istennel és embertársal való konfliktusok gyökere.

■ A. L.

BŰN ÉS MEGBOCSÁTÁS A BIBLIÁBAN

Egy szakállas anekdota szerint istentisztelet után a következő beszélgetés zajlik két ember között:

- Miről beszélt a pap?
- A bűnről.
- És mit mondott róla?
- Ellenezte.

Baj volna, ha az egyház csak ennyit tudna tenni. A Szentírás azonban ebben az esetben is segítségünkre van, és igazán árnyaltan, részletekbe menően szemlélhetjük a bűn, a bűnbánat, a vétek és a megbocsátás összefüggéseit. Ugyanis az emberi élet legmélyebb rétegeit érintő kérdésekről van szó.

A szó szoros értelmében „Ádámnál és Évánál” kell kezdenünk. Az őstörténet elbeszélése szerint az első emberpár engedett a Gonosz csábításának. Ettek a kertnek arról a fájáról, amelytől óvta őket Isten. Már akkor is a tiltott gyümölcs tűnt a legedesebbnek, ezért nem tudtak ellenállni a kísértésnek. A bűn ebben az esetben is – mint később oly sokszor – Isten szavának meghamisításával kezdődött. A kigyó ugyanis ezzel a vaskos csúsztatással csalta őket lépre: „Csakugyan azt mondta Isten, hogy a kert

egyetlen fájáról sem ehetek?” (1Móz 3,1) Az asszony tévova ellenkezése nyomán pedig így lendült újabb, ezúttal számára sikert hozó támadásba: „*Olyanok lesztok, mint az Isten!*” (1Móz 3,5) Az ősbűn következményei jól ismertek: az Isten ellen lázadó ember el kellett, hogy hagyja az Édent, és élete örök küzdelem lett. Szaknyelven eredendő vagy áteredő bűnnek nevezzük ezt, amelyre a teológusok valóságos rendszert építettek. Ennek nyomán beszél a hit-tudomány tettleges és mulasztásos, vagy – más megközelítésben – akaratlanul és tudatosan elkövetett bűnökről. Az utóbbiak csúcsa az Isten elleni gyűlölet, ami nem csupán az Úrtól való elfordulást jelenti, hanem a tudatos ellenfordulást. Lehet továbbá konkrét bűnökről szólni, valamint arról, hogy a bűn olyan, mint egy szövevény: egyik magával vonja a másikat, amelynek nyomán valóságos létállapottá válik.

Azért is tanulságos Ádám és Éva ősbűnére figyelni, mert abból kiviláglik: az ő bukásukat az Istenbe vetett bizalmuk megingása, megszűnése okozta. A bűn tehát nem etikai síkon, az emberek egymáshoz való viszonyában reali-

zálódik, hanem az Istentől való elszakadásban. Nem véletlen, hogy Luther a Tízparancsolatot is az első felől értelmezi: Istent mindennél jobban félünk és szeretünk kell. Ez az iránta való szeretet adhat leginkább erőt a bűn elleni harcban.

A bűnnek következményei vannak. Közvetlen folyománya a világban tapasztalható sok rossz, nyomorúság, háború és szenvedés. Személyes következménye a rossz lelkiismeret, ami jelzi, hogy legalább valami megmaradt az ember szíve mélyén az eredeti, teremtésbeli rend ismeretéből. Következményként jelentkeznek aztán további bűnök is. Az Istenhez való viszony megbicsaklásával megromlik a viszonyunk önmagunkkal, embertársunkkal és általában a világgal. A bűn legrettenetesebb következménye a halál: „*A bűn zsoldja a halál*” (Rm 6,23), sőt az örök halál, a kárhozat (Jel 21,8).

Az eredendő bűn következménye, hogy Istennel szemben mindenkor a vétkes tartozás állapotában vagyunk. Több nyelv meg is különbözteti a bűn és a vétke fogalmát: *hamartia* és *ófeiléma* (görög), *peccatum* és *debitum* (latin), *Sünde* és *Schuld*

(német). Amikor a Miatyánk ötödik kérését mondjuk, akkor is ez jut kifejezésre: „*Bocsásd meg a mi vétkeinket...*” Az irgalmatlan szolga újszövetségi példázata is ezt tükrözi (Mt 18,21-35). A parabolát azért mondja el Jézus, mert Péter ezt kérdezi tőle: „*Hányszor bocsássak meg felebarátomnak? Még hétszer is?*” (Mt 18,21) A példázat ennek megfelelően a vétkekről mint adósságról szól: mivel a király (aki Istent jelképezi) egy hatalmas, szinte megfizethetetlen adósságot engedett el a szolgájának, ő is el kell, hogy engedjen egy sokkal kisebb adósságot szolgatársának. Más szóval: mivel bűnbocsánatból élünk, egymásnak is meg kell bocsátanunk.

Gyökereiben minden bűn Isten elleni vétkeket jelent. A parancsolatok megszegése mögött az engedetlenség, végső soron pedig a hitetlenség áll. Ezért kell mindenképp előtte Urunknak megvallanunk: „*Egyedül ellened vétkeztem, azt tettem, amit rossznak látsz.*” (Zsolt 51,6) Jézus Krisztus megváltó művének szíve közepe az, hogy ő magára vette az ember bűnét. Az Ószövetségben gyökerező kép szerint ő Isten Báránya, aki

elveszi a világ bűnét. Egy más metaforával kifejezve: ő kifizette értünk, a bűn által túsul ejtett emberekért a váltságdíjat. Jézus szenvedésében és halálában van a mi váltságunk. Pál apostol ennek jegyében ír a „*keresztre szegezett adósléveletről*” (Kol 2,14). Mitől szabadít meg Jézus? Mindenekelőtt a bűntől. A keresztség titka, hogy ott „*Krisztus halálába kereszteltettünk bele*” (Rm 6), ezért életünk immár neki szentelt új élet lehet. A bocsánatot nyert bűnösök szabadságával és örömeivel élhetjük hívő keresztyén életünket. A Sátán elvesztette már a vádló jogát. A megtapasztalt bűnbocsánat következtében megszabadulhatunk önmagunktól, ömberünkötől. Mind a gőg, a büszkeség és önteltség, mind a kishitűség és tépelődő önemésztés az önmagunkkal való kóros foglalkozást jelenti. Jézus az ilyen köldöknézés helyett erre szólít fel: „*Emeljétek fel a fejetekeket, mert közeledik a megváltásotok!*” (Lk 21,28) A megtapasztalt bűnbocsánat nemcsak valamitől, hanem valamire is felszabadít bennünket. Ismét Pál apostol segít

az eligazodásban, akinél azt olvassuk, hogy Isten megbékéltetett önmagával Krisztus által, vagyis megbocsátotta bűneinket. Ebből pedig szervesen következik az, hogy magunk is a békéltetés szolgálatában álljunk (2Kor 5,16-21). Ady így ír *Az Imádság háború után* című versében: „*Békíts ki Magaddal s magammal, / hiszen Tè vagy a Béke*”. A feltámadott Jézus köszöntése – „*Békeség néktek!*” (Jn 24,36) – erre a békekövetségre indít el.

Az Újszövetség egyik legmegrendítőbb elbeszélése a házasságtörő asszony és Jézus találkozója. A tetten ért asszonynak nagy volt a bűne, meg is akarták kövezni. Miután Jézus – jól ismerve a vádlók bűnösségét is – lefogta a megkövezésre lendülő kezeket, ezt mondta az asszonynak: „*Menj el, és mostantól fogva többé ne vétkezz!*” (Jn 8,11) Nem mondta, hogy ő nem követett el bűnt. De megbocsát neki, és új életre indítja el.

Dr. Fabiny Tamás

LUTHER A MEGBOCSÁTÁSRÓL

„És bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek.”

Luther a Nagy Káté Miatyánk magyarázatában írja: „Ez a kérés szegény és nyomorult életünkre vonatkozik. Mert jóllehet hangzik nálunk Isten ígéje, hiszünk, cselekedjük és elszenvedjük az Ő akaratát, Isten ajándékából és áldásából élünk, mégsem folyik életünk bűn nélkül, mindennap megbotlunk és vétkezünk, mert a világban emberek között élünk, akik sokszor megbántanak és okot adnak türelmetlenségre, haragra, bosszúra, stb.” ... Ennek a kérésnek tehát az az értelme, hogy Isten ne nézze bűneinket, ne is vesse szemünkre azt, amit mindennap megérdemlünk, hanem legyen hozzánk kegyelmes, és bocsásson meg, ahogyan ígérte... Van azonban ennek a kérésnek egy elkötelező, de mégis vigasztaló záradéka: „Miképpen mi is megbocsátunk az

ellenünk vétkezőknek.” Isten megígérte, tehát bizonyosak lehetünk abban, hogy mindent megbocsátott és elengedett nekünk, de csak akkor, ha mi is megbocsátunk felebarátunknak. Mert ahogyan mi naponta sokat vétkezünk Isten ellen, Ő pedig kegyelmesen mégis mindent megbocsát, úgy kell nekünk is megbocsátanunk felebarátunknak, valahányszor megkárosít, erőszakoskodik, jogunkat sérti, álnokságot követ el stb. Ha nem bocsátasz meg, ne is gondoldj arra, hogy Isten megbocsát neked! Ha azonban megbocsátottál, akkor vigasztalódhatsz és bízatsz abban, hogy a mennyben Isten is megbocsátott neked. Nem azért, mert te megbocsátottál – hiszen Ő szabadon, ingyen, csupa kegyelemből teszi azt, mert megígérte, ahogyan az evangélium tanítja –, hanem azért, mert erősítésünkre és biztatásunkra figyelmeztető jelül tűzte ígérete mellé azt az

ígét, amely egybehangzik ezzel az imádsággal Lukács 6. szerint: „Bocsásd meg, és nektek is megbocsátatik.” (Lk 6,37) Krisztus ezért meg is ismétli ezt mindjárt a Miatyánk után. Ezt mondja Máté 6-ban: „Mert ha megbocsátjátok az embereknek vétkeiket, nektek is megbocsát a ti mennyi Atyátok.” (Mt 6,14)

„Megbocsátunk, de nem felejtünk”? Egy mártírok tiszteletére emelt emlékmű elhíresült feliratát keresztyén politikusok, értelmiségiek, közéleti személyiségek – a Google kereső tanúsága szerint – meglepően sűrűn idézik. De sokszor hallani templomozóktól is: „Megbocsátani tudok, de felejtetni nem.” Ezért hasznos lehet felidézni, hogy Luther, a Szentírás doktora gyakran hivatkozik a zsoltárosra, aki – ha bűnbocsánatért könyörög – legtöbbször úgy fogalmazza kérését, hogy Isten ne emlékezzék meg vétkeiről, bűneiről, törvényszegéseiről, viszont emlékezzék meg irgalmáról, kegyelméről, hűségéről. Arra kéri Istent, felejtse el bűneit, de ne felejtse el irgalmát (Zsolt 25,6 kk.). Ézsaiás könyvében pedig maga Isten ígéri népének: „Én, én vagyok az, aki eltörölöm álnokságodat önmagáért, és vétkeidre többé nem emlékezem” (Ézs 43,25). Luther írásait vizsgálva nem lehet kétségünk, hogy számára a bűn, a vétek elfelejtése a megbocsátás nélkülözhetetlen tartalmi eleme, sőt ennél is több: maga a megbocsátás.

■ Véghelyi Antal

AZ UTOLSÓ FORRADALOM

Kétségtelen tény, hogy az 1956-os magyarországi egyelőre az utolsó. Fél évszázad óta elégedettek életükkel és létükkel a népek. Szabadságharcok zajlanak itt-ott, az ún. harmadik világban, de a forradalmak elzúgtak. A különbség köztük egyszerű. A szabadságharc külső elnyomás elleni lázadás, a forradalom heves, olykor erőszakot sem nélkülöző belső, társadalmi átalakulás. Néha vértelen,

ban egy szempillantás alatt megvilágosodott, hogy a szocializmusnak nevezett örület „egyetlen ponton sem találkozik a Valósággal” (Hamvas Béla): szemétre vele. Sok olyan embernek a szívében fölragyogott az igazság, akik pár nap múlva árulók lettek. „Nem vagyunk elvtársak!” – kiabálta a nép Nagy Imrének október 23-án éjszaka a Kossuth téren. Akkor mik vagyunk? Ez a másfelől. Ez a forradalom ethoszának

mint 1848. március 15. A kettő – 56-ban is ez történt – egybe is eshet. Formája szerint mindkettőben fölkel a nép, ha kell, fegyvert ragad, és életét is kockára teszi az eszméért. A szabadságharc eszméje a külső szabadságharc megteremtése, célja is külső: az idegen iga lerázása. A forradalom eszméje belső. Egyfelől kritikái: az élet – a társadalmi berendezkedés – rossz úgy, ahogy van. Ötvenhatban a magyarok

lényege: egy új és jobb világ álma. A forradalom gazdaságkori találmány: az ipari forradalmakkal és a kísérleti tudománnyal együtt alakult ki a kísérleti társadalom ideológiája a fölvilágosodás elképzeléseiből. Ezért a forradalmak mind ideológiai alapon törtek ki. Különbféle próféták eszméit próbálták meg végrehajtani a lakosságon, amelyet a hatalom megragadásához eszközül használtak. Az ideológia lényegében

hatalomtechnikai módszer. Politikai marketing. Törli a célszemélyek valóságképét, és egy másikat ültet a helyébe: az ideológusok által kitalált új és jobb világ álmát.

Jól jegyezzük meg: a polgári-liberális forradalmak saját ideológiájuk sikerét alattomosan az előző, vallási korszak által fölhalmozott erényekre: az igazságosságra, az önzetlenségre, a bátorságra, sőt vitézségre; egyáltalán arra az általuk tagadott alapállásra építették, hogy az eszme – idea, hit – fontosabb az anyagi értékeknél! Olyannyira, hogy az életet is érdemes föláldozni értük.

1956 számos tekintetben kivétel volt: tervezők nem álltak mögötte, ideológia nélkül robbant ki. Az egyetemi ifjúság 14 pontja és a hasonló követelések alapvető emberi és nemzeti jogokat hangoztattak, amelyek természetesen elegendők voltak a forradalmi ethosz megteremtéséhez. Később, még a vereség után is fejlődött a magyar modellnek (Röczey János) nevezett elképzelés. Az 56-os nemzedék ugyanis még birtokában volt az „ösi erénynek”, továbbá a saját bőrén szerzett tapasztalatok birtokában tudta, hogy az egyaránt ateista kapitalizmus és a szocializmus ugyanannak a rossznak a két oldala. A független Magyarországon olyan többpárti, keresztyén – tehát benső szabadságon alapuló! – közbirtokossági rendet akartak, amelyben a munkások és alkalmazottak közösségben gyakorolják a tulajdonosi jogokat munkahelyükön. Nem csoda, hogy erről sem a multik, sem a kommu-

nisták, de az ún. polgári demokráciák sem akartak hallani. A magyar modellhez közeledett később a lengyel Szolidaritás Mozgalom is. A döntően és mélyen keresztyén szellemű Szolidaritás nem jutott túl a forradalom küszöbén. Azt viszont elérte, hogy az említettek közös ellenségüknek tekintsék. A maguk szemszögéből nézve joggal. A gazdaságkor lényege a mefisztói alku: a szellemi javak és törekvések elárulása anyagi érdekből. Aki ebben él, az a konzumidióta, a barbi, a „mell nélküli ember” (Francis Fukuyama). Számára nincsenek közösségek, az érdeknél magasabb eszmék: önzetlenség, szeretet, hit. Semmiféle idea, amiért nem-hogy az életét, a jólétét kockára tenné. Csak siker van, bármilyen áron. Amikor zúgolódik, mindig a rendszer keretein belül morog. Ha sztrájkol vagy polgárként engedetlenkedik, akkor nem üdvöt, hanem több mézet szeretne a vajás ke-

nyerére. A sokat emlegetett '68-as diákmegmozdulások követelései is szigorúan ezen a körön belül maradtak. A hatalom tanult az esetből: olyan egyetemi képzést alakított ki, immár nálunk is (bolognai modell, kreditrendszer), amely csírájában fojtja el a diákközösségek kialakulásának lehetőségét. Az élősdiliberális fölemesztette a vallási korszakból örökölt magasrendű értékeket (Fukuyama), amelyekre egyébként a saját forradalmait építette. A forradalom útja tehát elvileg sem járható. A gazdaságkornak – úgy látszik! – sikerült megölnie az emberek lelkét. A történelem véget ért, legalábbis a fogyasztói demokráciákban (Fukuyama). Társadalmi változásokra nincs szükség, a lakosság többé nem kíván egyebet anyagi gyarapodásánál. Egyre silányabb igényeinek egyre magasabb szinten való kielégítését (Buji Ferenc).

Tényleg nem lesz többé forradalom? Nem, egészen addig nem, amíg a barbi rá nem dőbben arra, hogy ő ember. Nem holmi termelő-fogyasztó hangya, sorsából kiszóraztatott gépezet. Ha pedig ember, akkor Isten képmása, a Teremtés gazdája, akinek meg kell védenie a Földet, társait, önmagát, föl kell szabadulnia az absztrakt haszonrabszolgaságából. Ha pedig ember, akkor megváltott ember! Tehát rájön majd, hogy életének útja az Igazság; innen nézve észre fogja venni, hogy körülötte minden külső szabadság, demokrácia, jog, béke, fejlődés, művészet, kultúra aljas hazugság.

Az utolsó forradalom nem új rendszert fog kifundálni, hanem helyre fogja állítani a Rendet.

■ *Czakó Gábor*

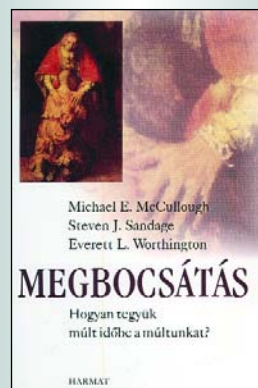

Michael E. McCullough – Steven J. Sandage – Everett L. Worthington:

MEGBOCSÁTÁS

Hogyan tegyük múlt időbe a múltunkat?

Harmat Kiadó, Budapest 2005, 1980 Ft

„Vajon hogyan tudnánk könnyebben megbocsátani másoknak? Hogyan tehetünk szert empátiára azokkal szemben, akik megbántottak ben-

nünket?

A memóriakutatás hogyan segíthet abban, hogy megváltoztassuk az emlékeinket?

A felejtés miért nem azonos a megbocsátással?

Milyen hatással van a megbocsátás a szellemi és a testi egészségre, emberi kapcsolataink, közösségeink és társadalmunk egészségére?

Hogyan tanulhatnak a gyerekek megbocsátani?...”

Az elméleti háttérrel kitűnően szemlélteti az a számos szépirodalmi, történelmi, vallási vagy éppen egészen szemé-

lyes példa, amelyet a szerzők igazán élvezetes stílusban mutatnak be. Olvashatunk regénybeli idézeteket Jean Valjeanról vagy II. János Pál pápa és mérnyölője találkozójáról, de hétköznapi házastársi civódások megoldásáról is. Nem száraz elemzésről van tehát szó, hanem az emberi kapcsolatokkal foglalkozó kulturális és tudományterületek széles körét élvezetes módon érintő, személyes régiókat megmozgató, sok tanulságot hordozó szellemi kalandról.

Dr. Túry Ferenc,

a Magyar Pszichiátriai Társaság elnöke, a Magatartástudományi Intézet docense

Megrendelhető a kiadónál:

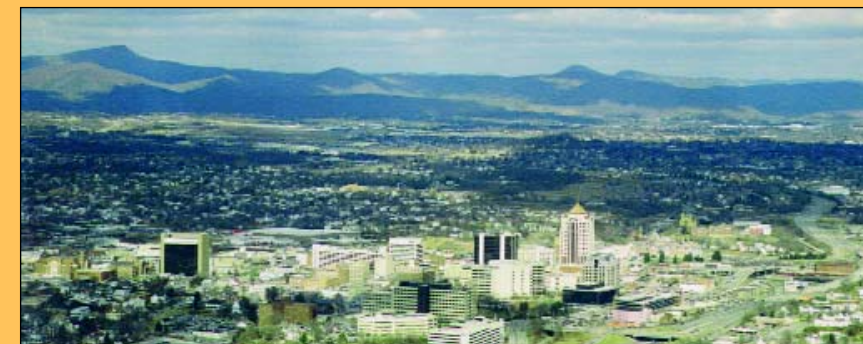
1114 Budapest, Bukarest u. 3.

Tel./fax: 06 1 466 9896

E-mail: harmat@harmat.hu,

valamint megvásárolható a keresztyén könyvesboltokban.

AZ ELVÁLTAK LELKIGONDOZÁSA és amit még amerikai hittestvéreinktől tanulhatunk

Roanoke város Virginia államban

Amerikát a hazai köztudatban túl gyorsan a McDonald's-kultúrával, a pénzuralmával vagy éppen a nagyhatalmi agresszivitással azonosítjuk. Arról kevesebbet hallhatunk, hogy az amerikai emberektől, különösen is az ő hitéletükből milyen sokat tanulhatunk mi, magyarországi evangélikusok. Európa országaihoz képest Amerika „vallásos” nemzetnek mondhatja magát, hiszen itt vasárnaponként a lakosságnak még mindig a huszonöt százaléka jár templomba, amíg Európában ez a mutató csak öt százalék körül mozog. Amerikában tapasztalhatjuk Bibó István híres mondását: demokratának lenni azt jelenti, hogy nem félünk. Bár 2001. szeptember 11. óta van oka az amerikai embereknek félni, Virginia államban, ahol ez év őszén tartózkodom, nemcsak az autójukat, de sokszor még a házaikat sem zárják kulcsra az emberek. Nem félnek. Az Amerikai Evangélikus Egyház (ELCA) a több mint öt és fél milliós létszámmal az egyik legnagyobb egyház, a lélekszám a reformátusokat is megelőzi. A St. John evangélikus gyülekezet, ahova járok (honlapjuk: www.stjohn-lutheran.org) a város egyik legaktívabb egyházközössége. A vezető lelkész tizenkilenc éve szolgál itt; amikor ide került,

kétszáz körül volt a taglétszám, ma ezerkétszáz. Vasárnaponként négy istentiszteletet tartanak (három lelkész van): egyet reggel nyolckor (hagyományos liturgia), tizenegykor párhuzamosan kettőt (hagyományos és modern), délután ötöt egyet (modern). A modern istentisztelet teljesen kötetlen, mai zenével, a hagyományos pedig a mi legszebb liturgikus istentiszteleteinknél is liturgikusabb. Minden ékesen és szép rendben történik. A lelkészek rotálnak: egyik héten a vezető lelkész a családin, a másik héten a liturgikusan prédikál. A nyolc és a tizenegy órai istentisztelet között „vasárnapi iskolát” tartanak, amit gyülekezeti felnőttképzésnek nevezhetünk. Hazai gyülekezeteinkben is igen jó lenne megvalósítani az oktatásnak ezt a módját. A két istentisztelet között öt különböző tanfolyam közül lehet választani az aktív bibliatanulmányozástól kezdve egészen a gyakorlati kérdésekig (pl. „Férj a tükörben”). A gyülekezetben mintegy harminc (!) különféle csoport tevékenykedik. Az evangélikus tanítást ismerteti az a tanfolyam, amelyet több hónapig kell végeznie azoknak, akik tagok szeretnének lenni a gyülekezetben. Szerdánként a lelkész „asztali beszélgetés”-eket vezet, amelyen az előző vasárnapi igehirdetéseket, ill. a következő

vasárnap igehirdetéseinek textusait beszél meg. Íme a másik példa, amelyet fogadóképes gyülekezetekben odahaza is jó lenne bevezetni!

Keddenként Alfa-program van, csütörtökönként pedig egy olyan szolgálat, amelyet nekünk is érdemes közelebről megismernünk. Ez pedig az elváltak lelki gondozása. Vallási, felekezeti meggyőződéstől függetlenül bárki számára nyitott ez a tanfolyam (DivorceCare-nek nevezik). Több mint tíz éve végzik ezt Amerikában, általában elég jó eredménnyel. A kurzus célja, hogy a sebeket gyógyítsák, s megpróbálják elérni, hogy a harag helyett a lelki megbékélés uralkodjon a sérült szívekben. Hangsúlyozzák, hogy ez az alkalom nem pszichológiai tanácsadás, még kevésbé társkereső fórum, hanem a sebeknek krisztusi-bibliai alapon történő gyógyítása. Kéri is, hogy csak az maradjon, aki ezt a szempontot elfogadja. Tizenhárom hétig tart a program. Az egyes alkalmak keretében először videót néznek meg, majd kis csoportokban beszélnek a személyes problémákról. Az elváltak gyermekeinek is szerveznek külön tanfolyamot (DivorceCare4Kids). Mindegyikhez tankönyv és munkafüzet áll rendelkezésre. Javasolják, hogy a kurzus résztvevői otthon is készüljenek, és vezessenek naplót gyógyulásuk folyamatáról.

A közösségépítés itt tapasztalt sok-sok leleményes formájáról, az imádkozás igen magas kultúrájáról is külön lehetne szólni, de mindezekre majd egy másik beszámolóban kerüljön sor.

Ifj. dr. Fabiny Tibor

„VAN EGY ÁLMOM...”

Martin Luther King, az erőszakmentes ellenállás prófétája

„Nyisd meg szádát a némaért.” (Péld 31,8)

„Boldogok a szelídek, mert ők öröklék a földet. Boldogok vagytok, ha énniattam gyaláznak és üldöznek titeket, és mindenféle rosszat hazudnak rólatok. Örüljétek és ujjongjatok, mert jutalmatok bőséges a mennyekben, hiszen így üldözték a prófétákat is, akik előttek éltek.” (Mt 5,5.11-12)

„Annak, aki arcul üt jobb felől, tartsd oda másik arcodat is. Szeressétek ellenségeiteket, és imádkozzatok azokért, akik üldöznek titeket.”

(Mt 5,39.44)

„Nincs senkiben nagyobb szeretet annál, mintha valaki életét adja barátiért.” (Jn 15,13)

„Az igaznak az emlékezete áldott.” (Péld 10,7)

Dr. Martin Luther King 1929-ben született, abban az évben, amikor olyan könyv jelent meg az USA-ban, melyben a következőket írták a feketékről: „képzett néger nincs, agya nem alkalmas magasabb szellemi értékre befogadására”.

Édesapja baptista lelkész volt, mint anyai nagyapja is. Hatéves volt, amikor a reformátor iránti tiszteletből édesapja felvette a Martin Luther nevet.

A szabadság hazájában, ahová a világ minden tájáról menekültek az emberek a zsarnokság és a szegénység elől, a feketék másodrendű polgárnak számítottak. Alacsonyrendű kaszként kezelték őket. Nem tölthettek be vezető

állást, számtalan helyre be sem teheték a lábukat. Ahonnan a fehérek nem tudták kizárni őket, pl. autóbuszból, ott is külön részt jelöltek ki számukra. King gyermekkorában többször élte át a megvetettséget. Buszon, apjával együtt, „fekete fattyaknak” nevezték őket. Ekkor döbbsen rá életében először, hogy a hivatalos törvény lehet rossz is. Tizenöt évesen találkozott először Mahatma Gandhi gondolataival. Gandhi volt az, aki a történelemben talán először vitte át a gyakorlatba a Hegyi Beszéd erőszakmentességre vonatkozó jézusi elveit.

Felismerte és határozottan hirdette szóval és cselekedettel, hogy a Szentí-

rás az egész emberrel foglalkozik, nemcsak a lélek, hanem a test számára is van üzenete.

„Az a vallás, amely az egyénnél ér véget, végez önmagával.” „Igen, szeretem az egyházat. Hogy is tehetnék másként? Lelkipásztor fia, unokája és dédunokája vagyok egyszerre. Igen, én a Krisztus testének tekintem az egyházat. De jaj, mennyire meggyaláztuk és megsértettük ezt a testet szociális hanyagságunk miatt s attól való féltünkben, hogy nehogy valamiképp non-konformisták legyünk! Úgy van rajta az Isten ítélete a mai egyházon, mint még soha eddig. Ha a mai egyház meg nem találja újra az ősegyház áldozatos szellemét, el fogja veszíteni hitelét, milliók tiszteletét s oly jelentéktelen szociális klubbá válik, amelynek többé nincs értelme a XX. században.” „Meg kell tagadni az együttműködést a gonosz rendszerrel szemben!” A módszer az erőszakmentes ellenállás, a polgári engedetlenség.

„Jóval győzd le a gonoszt.” „Erőszakkal megölheted a gyűlölködőt, de nem ölheted meg a gyűlöletet... Sötétséget sötétséggel elűzni nem lehet, csak a fény teheti azt. A gyűlöletet nem űzi ki a gyűlölet, csak a fény teheti azt.”

Rámutatott Krisztusra, aki a kereszten jóval győzte le a rosszat, szelíden, erőszakmentesen. Látszólag gyengén, ve-

reséget szenvedve.

Az erőszakmentes stratégiának négy alaplépése van:

– az igazságtalanság tényeinek megállapítása

– ezek elutasítása

– megtisztulás a gyűlölettel

– akció

Szelíden, imádkozva, énekelve hajtották végre akcióikat. Bizonyos igazságtalan törvényeket nem tartottak be, vállalva érte a meghurcolást.

A híressé vált autóbuszbojkottal indult King mozgalma, mely sok áldozat után meghozta jó gyümölcsét is. Az egyik áldozat ő maga volt. Az erőszakmentesség prófétái, Gandhi és King erőszakos halál áldoztai lettek.

1955-ben egy bizonyos Parks asszony (Néhány hónapja halt meg, a szerk.), Montgomery városában, tömött autóbuszon, a vezető utasítása ellenére sem volt hajlandó átadni helyét fehér férfiaknak, ezért letartóztatták.

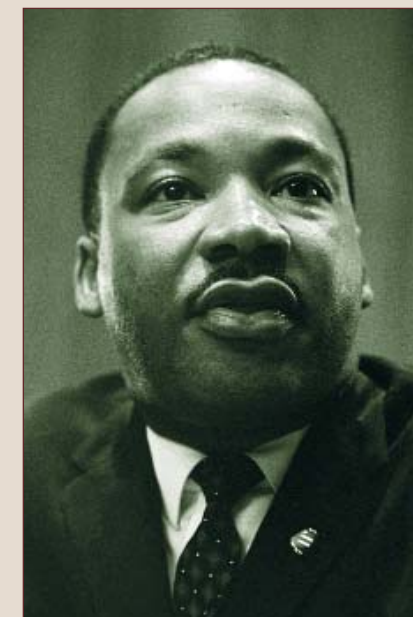
A város egyik baptista lelkésze King volt, akit megválasztottak az ellenállás vezetőjének.

A nagy városban a feketék nem szálltak fel a buszokra, ezzel nehéz helyzetbe hozva a közlekedés tulajdonosait és persze a város vezetőit. Ötvenhárom néger taxis buszjegy áron szállította az embereket. Később – az akciót támogatandó – a világ minden tájáról adományok érkeztek. Ezekből teherautókat vásároltak. A 382 (!) napos bojkott meghozta gyümölcsét.

Ezzel a győzelemmel nem ért véget a mozgalom, sőt csak a kezdetet jelentette. Húszmillió elnyomott fekete kezdett talpra állni. King és barátai, köztük számtalan lelkész szervezte, vezette az ellenállást.

Másik jelentős állomása a mozgalomnak Birmingham városa. Itt volt a legerősebb a terror. Maga a fasisztoid Ku Klux Klan is megfélemlítette a város

fe fekete lakosságát. Templomokat robbantottak és gyilkosságokat követtek el, sokszor büntetlenül. King ide tette át székhelyét. A város különböző pontjain, intézményeiben ülősztrájkokat szerveztek. „Töltsétek meg a börtönöket!” Ez volt Gandhi és ennek nyomán King egyik jelszava. Ő maga tizennyolcszor volt letartóztatva. Valóban megteltek a város börtönei. Kicsi gyermekek, de öregek is vállalták a veszélyt. Töme-

gek vonultak ünneplő ruhában, zsolttárt énekelve a börtönökbe. Az aszfalton térdel imádkoztak. Sokszor lebénult és meghökkent a hatóság, de számtalanszor brutálisan csapott le a védtelen emberekre kutyákkal, vízágyúval, gumibottal. „Szeressetek, bocsássatok meg és tüntessetek!”

„Az eltorzult fehér léleknek szüksége van a néger szeretetére.” (!) Itt is győzött King és mozgalma. A feketéket Isten népévé tette!

Életének harmadik nagy eseménye az 1963-as washingtoni tüntetés volt. Itt mondta el talán leghíresebb beszédét, melyben egy álomról szólt 250 ezer embernek:

„Van egy álmom, hogy népem egy szép napon megéri és természetesnek veszi, hogy minden ember egyenlőnek

teremtetett.

Van egy álmom, hogy egyszer szülőföldemen az egykori rabszolgák fiai az egykori rabszolgatartó urak fiaival testvéri módon egy asztalnál ülnek.

Van egy álmom, hogy országunk, amely most az elnyomás izzó gyűlöletétől szenved, egyszer a szabadság és jogosság oázisává lehet.

Van egy álmom, hogy négy kisgyermekünk egy napon olyan nép gyermeke lesz, ahol az embereket nem a bőruk színe szerint, hanem jellemük szerint ítélik meg...”

1964-ben Nobel-békedíjat kapott. Ő a legfiatalabb, aki részesült a díjban. Tíz-szer avatták díszdoktorrá. Ez nem akadályozta meg a hatóságot és ellenfeleit, hogy bántsák, rágalmassák, meghurcolják. A letartóztatások mellett három mérenyületet követtek el ellene, egyszer mellbe szúrták, bombát dobtak a házára. „Dombnak felfelé vívott harc” volt az övé, mint Mesterének.

Tempójára jellemző, hogy pl. 1964-ben 350 beszédet tartott, naponta sokszor 20 órát dolgozott, napi 70 levelet kapott.

1966-ban, New Yorkban, egy baptista templomban emelte fel először szavát a vietnami háború ellen. Az USA háborúját a német fasizmushoz hasonlította.

Már nemcsak a négerkérdés foglalkoztatta, hanem az ember, az emberiség gondja. A három legnagyobb problémát az igazságtalanságban, a szegénységben és a háborúban látta.

Kétfrontos harcot vívott, mivel övéi is támadták sokszor.

1968-ban Memphisben, 39 éves korában ölték meg. Leginkább hű társának és négy gyermekének fájt hiánya. Temetésén Robert Kennedy is részt vett. Amerika-szerte négerláadások törtek ki, az áldozatok száma negyven. A két éve függőben lévő polgárjogi törvényt gyorsított menetben a kongresszus két hét alatt megszavazta. ▶

KORABELI DOKUMENTUMOK

Tömeggyűléseink felhívási szakaszai, amikor önkénteseket kértünk, nagyon hasonlítottak azokhoz a felhívási szakaszokhoz, amelyekre minden vasárnap sor kerül a néger templomokban, amikor is a lelkész felszólítja a jelenlevőket, hogy csatlakozzanak egyházához. Az emberek húszasával, harmincasával, negyvenesével jelentkeztek, hogy csatlakozzanak hadseregünkhöz. Egyáltalán nem haboztunk mozgalmunkat hadseregnek nevezni. Ám ez különleges hadsereg volt. Nem volt más felszerelése, mint őszintesége. Nem volt más uniformisa, mint elszántsága. Nem volt más fegyvere, mint hitte. Nem volt más tőkéje, mint lelkiismerete. Olyan hadsereg volt ez, amely előrenyomul, de nem tipor. Olyan hadsereg volt ez, amely énekel, de nem mérszáról. Olyan hadsereg volt ez, amely kitér, de nem hunyászkodik meg. Arra való volt ez a hadsereg, hogy megrohamozza a gyűlölet bástyáit, hogy megostromolja az elkülönítés erődítményeit, hogy bekerítse a megkülönböztetés jelképeit. Olyan hadsereg volt ez, amelynek stratégiáját és hírszerzését a lelkiismeret beszédesen egyszerű parancsai irányították.

A bojkott győzelme után ezt írták a feketéknek:

1. Nem minden fehér ember ellenzi az elkülönítésmentes autóbust. Fogadjátok el a sokak részéről felajánlott jóindulatot!
2. Most már az egész autóbust áll mindenki rendelkezésére. Foglald el az üres ülést!
3. Imádkozz útmutatásért, és kötelezd el magad szóban és tettben a teljes erőszakmentesség mellett, amikor fölszállsz egy autóbuszra.
4. Cselekedeteidben tégy állandóan tanúbizonyságot a mi montgomerybeli népünk nyugodt méltóságáról!
5. Minden körülmények között tartsd be az udvariasság és a jó magaviselet általános szabályait!

6. Emlékezz arra, hogy ez nem egyedül a néger győzelme, hanem győzelem egész Montgomery és az egész Dél számára! Ne dicsekedj! Ne hivalkodj!
7. Légy csendes, de barátságos; büszke, de nem szemtelen; vidám, de nem túlradó.
8. Légy eléggé tele szeretettel ahhoz, hogy elfojtsd a gonoszt, és eléggé megértő ahhoz, hogy egy ellenséget baráttá változtass!

Most pedig néhány sajátos javaslat:

1. Az autóbust vezetője felelős a járműért, és ő kapott utasítást arra, hogy tartsa be a törvényt. Induljunk ki abból a feltételezésből, hogy ő együttműködésével segíteni fog neked elfoglalni bármelyik üres ülést!
2. Ne ül szándékosan fehér személy mellé, kivéve azt az esetet, ha nincs más üres hely!
3. Ha valaki mellé leül, legyen az fehér vagy színes bőrű, mondd azt: „Szabad?” vagy „Pardon!” Ez egyszerű udvariasság.
4. Ha szitkozódnak veled, ne viszonozd! Ha lökdösnek, azt se viszonozd! Ha megütnek, ne üss vissza, de tanúsíts szeretet és jóindulatot minden esetben!
5. Ha incidens támad, beszélj mennél kevesebbet és mindig csendes hangon! Ne kelj fel az ülésekről! Minden komoly incidenst jelents az autóbustvezetőnek!
6. Az első néhány napon igyekezz egy olyan barát társaságában szállni autóbuszra, akinek erőszakmentességében bízol! Segíthettek egymást egy pillantással vagy egy imával.
7. Ha egy másik személyt zaklatnak, ne állj föl, hogy segítségére siess, hanem imádkozz a támadóért, és használd az erkölcsi és szellemi erőt az igazságért folytatott harc továbbvitelére!
8. Saját képességednek és személyiségednek megfelelően bátran kísérletezz új és alkotó módon a kibékülés és a társadalmi változás érdekében!
9. Ha úgy érzed, nem mered vállalni, járj gyalog még egy-két hétig! Mi bízunk népünkben.

ISTEN ÁLDÁSA LEGYEN MINDNYÁJUNKON!

„Emberekől nem félek”

Alig 24 órával meggyilkolása előtt dr. Martin Luther King Memphisben, egy néger gyülekezetben mondta el utolsó beszédét, amely hívő bizodalmanak megragadó bizonyítéka. A következőkben szó szerint idézünk beszédéből:

„Ma reggel hagytam el Atlantát; hatan léptünk a repülőgépre. A pilóta a hangos bemondón a következőket mondta: »Sajnáljuk a késést, de dr. Martin Luther King van a fedélzeten. Hogy biztosak legyünk abban, hogy minden csomagot pontosan ellenőriztek, hogy biztosak legyünk abban, hogy a gépen minden rendben van, mindennek gondosan utána kellett néznünk. Sőt a géphez egész éjjel őrséget állítottunk.«

Azután Memphis-be érkeztünk; néhány ember fenyegetésről beszélt, és arról, hogy fehér testvéreink részéről milyen bánalmazás fog érni.

Nem tudom, hogy mi fog most történni. Van némi nehézségünk. De az igazán nem számít. Mert fent álltam a hegytetőn. Mint minden ember, én is szeretek élni, sokáig élni, szeretném, ha hosszú élettel áldana meg Isten. De ezzel most nem törődöm. Csak Isten akaratát akarom véghezvinni. És Ő megengedte nekem, hogy ott álljak a hegyormon. Lefelé néztem és láttam az Ígéret Földjét. Talán nem jutok oda veletek együtt, de remélem, hogy egy népként jutok el az Ígéret Földjére.

Ezért boldog vagyok ma este, nem csinálom magamnak gondot. Embertől nem félek, mert szemeim látták az Ígéret Földjét. Legyen dicsőség a magasságban Istennek!”

■ *Szeverényi János*

Elhangzott 1994. október 31-én a budapesti KIE-csoportban

ÉLŐ KAPOCSKÉNT Nairobi és Budapest közt

A HÍD magazin olvasói néhány lapszámmal ezelőtt olvashatták Dr. Bálintné Kis Beáta beszámolóját a kelet-afrikai aszályról, s arról, hogyan hallgatta meg Isten sokak kitartó imáját. De azt, hogyan jutott ki a Bálint házaspár Afrikába, az október 16-án tartott külmissziói esten tudhattuk meg:

Nem ez az első kiküldetésünk Afrikában. Évekkel ezelőtt a Lutheránus Világszövetség munkatársaiként Zimbabweban szolgáltunk. Másfél éve pedig az ENSZ megbízásából került ki Zoltán Kelet-Afrikába. Ugyan Nairobiban, Kenya fővárosában élünk, feladata mégis a szomszédos ország, Szomália vízkészletének feltérképezése.

Szomália a világ egyik legszegényebb országa, Kenya pedig Afrika leggazdagabb térsége. Hogyan élnek meg e kettősséget?

Most az ENSZ munkatársaiként kivételesen helyzetben élünk. Biztonságunkra ügyelnek. Ám ahogyan Zimbabweban, úgy itt sem emberekbe vetjük a bizalmunkat. Isten oltalmában tudjuk magunkat. Így van bátorságunk most is olyan helyekre ellátogatni, ahol közvetlenül szembesülünk a szegénységgel. A leggazdagabbnak kikiáltott Kenyában is borzasztó nyomorúság van. Nairobiban milliók élnek bádögviskókban. A nyomorogye-

dek még csak nem is a főváros szélén terülnek el, hanem közel a központhoz. Nem kerülhető el a szegénység látványa. Hát még Szomáliában...

Mutatott néhány képet Szomália sivatagjairól. Megrendítő volt látni a kecskepászort, aki a kövek közt remélt táplálékot találni lesóványodott nyájának.

Azt a képet nem én készítettem. Még nem jártam odaát. A drága repülőjegyen túl megfontolandó, hogy civilként oda utazzon az ember. Szomáliában harcok dúlnak. Ezért tartom ajándéknak, hogy a feszültségek közepette Zoltán egy asztalhoz tudja ültetni a szemben álló politikai erőket.

Sokat látjuk Beát itthon, Magyarországon is.

Férjem kiküldetése érdekes helyzetet teremtett a családban. Egyetemista gyermekeink nem költözhetek velünk Nairobiba. Szinte ingázní kényszerülök a két kontinens közt. Most az ősz elején „itthon” voltam, de érzem, „otthon”, a férjem mellett is szükség lenne már rám. **Tudjuk, Zoltánon kívül mások is várják vissza Kenyába.**

Néhány hónappal ezelőtt önkéntes szolgálatot vállaltam a Bajor Misszió által támogatott Pangani központban. A Kenyai Evangélikus Egyház ott 40 leánygyermekkel foglalkozik. Valamennyien utcagyerekek. A központban ebédet kapnak, foglalkozásokon vesznek részt. Én a kicsiket tanítom angolra, hogy ne legyen hátrányuk, amikor az iskolába kerülnek.

Említette, hogy a gyerekek mind a közeli nyomornegyedben élnek. Tudnánk segíteni sorsuk jobbra fordulását?

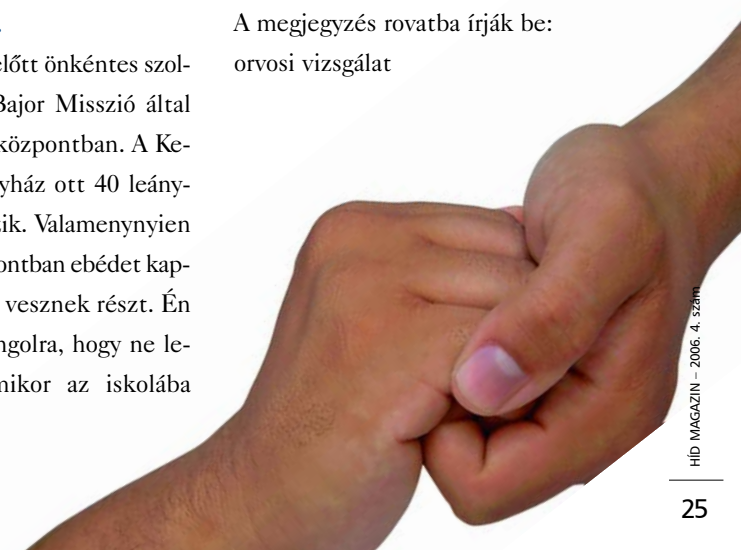
A gyerekek közül sokan ún. aids-árvák. Kenyában nagy gondot okoz a betegség terjedése. De más egészségügyi problémákkal is küzdenek. Sokan viszont hozzá sem jutnak az orvosi vizsgálathoz. Nekünk jelentéktelennek tűnő összegért, 150 Ft-ért kaphatnának egészségügyi felvilágosítást, szükséges gyógyszert, ám a többségnek még erre sem telik. Ezért határoztuk el, hogy az EKME támogatásával adományakciót indítunk el a nairobi nyomornegyedekben élő emberek orvosi vizsgálatának segítésére. Egy-egy bibliaóra perselye fekete testvéreink százainak gyógyulását segíthetné elő!

■ *B. Pintér Márta*

A nyomornegyedben élők egészségügyi vizsgálatának megsegítésére küldött adományait kérjük az EKME számlaszámára küldjék el:

11711034-20804538

A megjegyzés rovatba írják be: orvosi vizsgálat

EKE – egy egyszerű eszköz Isten kezében

Jézus Krisztus sokszor használ természeti képeket Isten munkájának szemléltetéséhez. Az EKE (Evangélikusok Közössége az Evangéliumért) elnevezés, amely egy földművelő eszköze utal, jól kifejezi közösségünk célját. Akik ugyanis átértékelték, hogy Jézus Krisztus megszabadít a bűn és halál hatalmából, és van lehetőség az Istennel való megbékélésre, hiszen Ő Fiáért kész megbocsátani, azok szeretnék ezt a jó hírt minél többekkel megosztani. Isten Igéje az az eszköz, amin keresztül megis-

imádkozzon. Idővel egyre többen csatlakoztak hozzájuk, s a formálódó közösség jellegében is változáson ment át, hiszen Isten vezetése és a körülmények a tagok erősítésén túl a misszió, a kifelé való szolgálat felé indította őket. Eleinte csak a szenvedélybetegek, alkoholisták közötti evangelizációra, később már családok és gyermekalkalmakra is lehetőség nyílt. A kilencvenes évek elején az EKE mint az egyházban élő közösség felajánlotta szolgálatait az Evangélikus Egyház vezetőinek. Azóta

kezetekben. (2Kor 3,17) Bennünket sónak és világosságnak hívott el az Úr. (Mt 5,13-14) A keresztyén közösség alapja a Krisztusban való hit és szavának való engedelmisség. (Jn 17,17-21) A Biblia eligazít bennünket hétköznapijainkban és ünneplésünkben, istentiszteletünkben is. (2Pt 1,3) Valljuk: (A Szentírás tanítása alapján) Isten szeret bennünket. (Jn 3,16) A bűn mindenkit elválaszt Istentől. (Róm 3,23)

Krisztus meghalt a bűneinkért. (Róm 5,8) Bűnünkől meg kell térnünk Jézushoz. (ApCsel 3,19; Jel 3,20) Jézus befogad minden bűnbánó embert. (Jn 1,12; Jn 6,37) Akiket Isten tett szabaddá, azok valóban szabadok. (Jn 8,36) Az EKE nyitott közösség; tagja lehet, aki evangélikus, egyetért az EKE céljával és hitvallásával, és kész együtt szolgálni a közösséggel.

ALKALMAK, AMELYEKRE MINDENKIT SZERETETTEL VÁRUNK, A KORÁBBI RÉSZTVEVŐK AJÁNLÁSÁVAL

Ifjúsági hétvégék

November elején elmehettem egy ifjúsági hétvégére, és ott ezt az igét kaptam: „A szeretetben nincs félelem, sőt a teljes szeretet kiűzi a félelmet” (1Jn 4,18). Ezen a hétvégén átadhattam az egész életemet az Úr Jézusnak. Olyan jó Benne élni, és Őt követni. Négy évig kung-fuztam, mégis féltem. Félttem a sötétben, és gyötört a kétségbeesés, de az Úr Jézus megszabadított a félelmeimtől és minden rossztól. F. T., Nyírtelek. *Gyerekeknek* Én eredetileg az angol miatt jöttem, de többet szeretnék megtudni az Úr Jé-

zusról! Nagy kár, hogy eddigi életemben alig hallottam Róla! (Egy 16 éves leány családi problémákkal, akit szülei hatévesen szintén csak az ovis angol miatt vittek el a gyülekezetbe. Közben eltelt 10 év. Jézus újra szólítja őt.) A pénteki bibliai vetélkedő után legtöbben úgy búcsúztak tőlünk, hogy jövő héten is jönnének! M. O., Szarvas

Hitméllyítő ifjúsági hét

Mióta Vasadról eljöttem, gyakran jut eszembe, milyen lehet Jézussal színről színre találkozni. Nem mintha addig nem gondoltam volna erre, de most más aspektusban. Megízleltem a menny „ízét”. Ott, ahol a mi Urunk Jézus Krisztus nevében jönnek össze, ott jelen van a Mennysorság. S erre minden Jézust szerető ember vágyakozik. S ez visz előre abban, hogy újra meg újra megszólítsam szeretteimet és más embereket. K. G., Balatonfüred

Családok hetek

A családok hetek jellemzője, hogy a gyermekek napközben külön programon vesznek részt. Nem gyerekfelügyeletről vagy játszóházról van csupán itt szó, ez nagy lehetőség arra, hogy az Úr megszólíthassa a kicsiket is. A gyermekek közt szolgálóknak legalább olyan komoly a feladata, mint azoknak, akik a felnőttek körében hirdetik az evangéliumot. A gyermekeket nagyon megérintették az elhangzott történetek, s mélyen magukba néztek. Az Úr Jézus áldó munkáját mutatta, hogy délben is és este is, az ebédre, ill. vacsorára hívó gongyűtés hagyta abba velünk a beszélgetést. A gyermekek nem akartak elmenni a beszélgetés színhelyéről, annyi kérdésük volt. Csodálatos dolog az Úr Jézus szolgáljaként részt venni a lélekmentés munkájában. S. K.né, Tés

Ifjúsági hét

Isten nagyon sok áldásban részesített az ifjúsági héten. Az áhítatok közül különösen Jákób tusakodásának történetét éreztem közelinek. Hogy miért, azt a táborban még nem tudtam. Hónapokkal később kezdett világossá válni számomra, hogy nem azt teszem, amit Isten szeretne. Nem hagytam, hogy olyaná formáljon, amilyenné Ő akar, és ezzel csak hátráltattam terveit megvalósulásában. Most tapasztalom igazán: Ő azokban a dolgokban is formál, amiben én ezt nehezen engedem. S. Á., Budapest

Hitméllyítő felnőtt hét

Jó volt elcsendesedni az ige fölött, és elgondolkodni az életvitelemem. A hét végére átértékelődtek bizonyos dolgok az életemben. Kellett a „csend”. Ez a hét jó alkalom volt erre. A komoly beszélgetésekkel párhuzamosan jelen volt a derű és a humor is, sokat nevetünk, és igazi lelki társakra találtam. P.Gy., Érd *Ifjú házaspárok családok hétvégéje* Jó volt közösen megbeszélni azokat a dolgokat, amelyek foglalkoztatnak bennünket, és meglátni: nem vagyunk egyedül a kérdéseinkkel, problémáinkkal. Felbecsülhetetlen értékű hétvége volt ez, ahol találkozhattunk Istennel, és ilyen komoly témában kaphattunk útmutatást. Jövőre sem szeretnék elmulasztani! G. K., Gné C. D., Komárom *Presbiteri hétvége* Sokan sok mindent megértettünk ezen a hétvégén. Megvizsgáltuk életünket és szolgálatunkat a reformáció négy alapvető felismerésének fényében: egyedül kegyelemből, egyedül hit által, egyedül az Írás szerint, egyedül Krisztus megváltása árán juthatunk el Istenünkhöz. Számomra elsődleges Krisztus, akinek váltságára tekintve van

megváltásom, akire tekintve nem vagyok egyedül. Akinek segítségével fordulhatok az én mennyei Atyámhoz. Bűnvalló imádságomban kértem az én Uramat és Megváltómat, hogy bocsássa meg aggodalmaimat és félelmeimet, hogy hozzá vágyakozva merjek járni a háborgó tengeren. Ne a tengert, hanem Őt lássam, aki megerősít, melletttem áll, és akihez mindig bizalommal fordulhatok. H. Z., Budapest

Bibliaiskola

A bibliaiskolában sokkal rendezettebb ismereteket szerzek a Szentírásról. Egyrészt áttekinthetővé válik, másrészt pedig az eddig homályos vagy félreértett részek tisztázódnak. Lelki társakra, barátokra tettem szert, továbbá a lelki közösséget máshol meg nem tapasztalt mélységben éltem át. A hétvégéken mindig buzdítást kapok Istentől keresztyén életem otthoni megélésére. Tudásom növekedése mellett hitben is gyarapodom. A bibliaiskolai alkalmakon otthonos, kényelmes és szívélyes ellátásban van részünk. B. A., Sárbogárd

KIADVÁNYAINK:

- EKE énekeskönyv
- Farkas Jánosné: Fehérke című írásának hangjáték változata CD-n és kazettán, színező füzetrel
- ÉletMűhely oktatói anyag, Hogyan ismertessük meg Jézus Krisztust, a keresztyénséget nem keresztyénekkal? John North LifeWorks című anyagának magyar változata

ELÉRHETŐSÉGEK:

EKE Alapítvány
1068 Budapest, Szondi u. 95.
Tel./fax: 06 1 332 7063
e-mail: ekeal@freemail.hu
internet: <http://eke.lutheran.hu>

■ Győrfi Mihály

merhetjük Őt magát, és amely a Szentlélek munkája révén megváltoztat bennünket. Az eke eszköz, amely a talaj előkészítésében részt vesz. Az EKE is eszköz, amely Isten igéjének célba juttatásához igyekszik javítani a feltételeket. Alkalmaink fő célja, hogy az Igén keresztül megszólítson embereket. Különös kiváltságnak tekintjük, hogy évente óta tanúi lehetünk annak, hogy Ő ezt meg is teszi.

EGY KIS TÖRTÉNELEM – AZ EKE ÖNÉLETRAJZA

Több mint húsz évvel ezelőtt, amikor még az állami hatalom igyekezett visszaszorítani minden életjelet az egyházakban, néhány evangélikus lelkész rendszeresen összejött Isten igéje körül, hogy egymást erősítse a hitben, és együtt

bővültek a szolgálat lehetőségei, hiszen minden korosztálynak tarthatunk evangelizációs és hitméllyítő alkalmakat. A kilencvenes évek közepétől kezdve szoros kapcsolatban állunk az egyesült államokbeli Hauge külmisziós szervezettel, amely anyagilag és imádsággal is támogatja munkánkat. 1997-ben létrejött az alapítványunk, 1998 szeptemberében pedig – újabb mérföldkőként – elindult az EKE Bibliaiskola.

AZ EKE KÖZÖSSÉG HITVALLÁSA

Hisszük: (A Szentírás tanítása alapján) Jézus Krisztus az egyedüli út a megváltáshoz. (Jn 3,16; 14,6; ApCsel 4,12) A Biblia Isten szava, és örökké érvényes. (Zsolt 119,89; 2Pt 1,21) Testvéreink vannak különböző gyüle-

AZ EVANGÉLIUM MEGHIRDETÉSE A ZSIDÓSÁG FELÉ – 2. RÉSZ

Az előadás elhangzott a nyári piliscsabai missziós konferencián.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

I. Behelyettesítési teológia (a zsidóság elvettetését megerősítő teológia)

Ez az a teológiai gondolat, mely a legtöbb pusztítást okozta az Egyház és a zsidóság kapcsolatában. Az Egyházat a maga egyetemességében érintette, hiszen keleten és nyugaton egyaránt meghatározó volt hosszú évszázadokon át mind a Jézust Messiásnak elfogadó, mind a nem messiási zsidóság felé. Nem egy gondolat volt a sok közül, hanem a legfőbb és a legáltalánosabb. Olyan teológiai látás, amely nem maradt meg elméleti síkon, hanem konkrét cselekedetekben nyilvánult meg, és sok gonosz tettet próbált visszaigazolni.

A behelyettesítési teológia (vagy ahogy én nevezem, a zsidóság elvettetését megerősítő teológia) alap gondolata, hogy a zsidóság mint Isten gyilkosa méltatlanná vált a választott nép elhívására. Isten elvetette az ő népét, és helyébe az új, szellemi Izrael, az Egyház lépett. A zsidó nép átok alá helyeztetett, megszűnt a szellemi áldások hordozója lenni, az Örökkévalónak nincs további terve vele. Izrael az Egyház számára többé nem a kapott áldások gyökere, forrása, hanem félelmetes, gyanús, gonosz ellenség, amely

nem csupán Jézust ölte meg, de gyilkos indulatokat táplál a keresztyénség iránt is. Ezért fel kell lépni velük szemben, a kapcsolat alapja csupán a védekezés és támadás lehet.

Ebből fakad, hogy az Egyházban minden zsidóságra utaló lételem felszámolandó. Minden, ami arra utal, hogy hitünknek zsidó gyökere van, átformálandó. Felmutatandó, hogy semmilyen szellemi közösségünk nincs a zsidósággal, a keresztyénség gyökerei nem a zsidóságban rejlenek. Az Ószövetség nagy alakjainak, a prófétáknak többé Izraellel semmilyen kapcsolata sincs, hanem kizárólag csak az Egyházzal.

Személyes véleményem szerint ebben a teológiai gondolkodásban benne van az ember ősféltékenysége is, amely képtelen elviselni a másik létezését, és azt sem, hogy a másikon is lehet a Mindenható áldása.

Ez a teológia azzal a gyakorlati következménnyel járt, hogy az Egyházon belül felszámolták, megsemmisítették a zsidó jelenlét nyomait, a Jézusban hívó messiási zsidók többé nem lehetnek szabadon jelen az Egyházban, mint zsidó identitású, népükhöz ragaszkodó hívők, hanem meg kellett tagadni, sőt időnként átok alá helyezni zsidó hátterüket, kötődésüket. Döntés elé lettek állítva: Jézus vagy zsidó voltuk. Alapigéje ennek a látásnak, amelyet kifacsarva, hamisan magyarázva gyakoroltak, Péternek a pünkösdi igehirdetéséből való: „szabaduljatok meg végre ettől az elfajult nemzedéktől” (ApCsel 2,40).

E látás sokszor a legaljasabb emberi indulatok és tettek forrása lett, melyet a magát keresztyénnek nevező Európa a közöttük élő zsidósággal elkövetett. Nagy kérdés, hogy túl vagyunk-e mind ezen. Felszámoltuk-e az ige alapján bűnbánattal ezt a teológiai gondolkodást? Hála az Örökkévalónak, egyre

több jel mutat arra, hogy ez megtörtént, és jelenleg is zajlik. Ugyanakkor tudatában kell lennünk annak is, hogy sok szálon futó gondolatokról van szó. Egyetlen példát hadd említsek meg: a lopást. Az is ide tartozik ugyanis, amikor az Örökkévalónak az ő népére vonatkozó ígéreteit – teológiai tudatlanságból vagy számításból – önmagunkra alkalmazzuk, elszakítva az ígért gyökerét vagy beteljesülésének irányát Izraeltől. Az elmúlt időben komoly visszhangot keltett messiási közösségekben, hogy egyes karizmatikus csoportok a Dávid sátorának helyreállításáról szóló ígéretet egyszerűen – meglepő primitívizmussal – a dicsőítő lelkület megújulására értelmezik, és egyetlen szót sem ejtenek igazi, biblikus háttéréről. A lopást így értem. Egyszerűen elrabolja, elszakítja az ígéretet attól, akire vonatkozik, és saját céljaira használja föl.

A behelyettesítési teológiától való megszabadulásunk akkor jön létre, ha konkrét lépések is következnek annak megtagadásából. Mert ahogy voltak a vállalásának szomorú, sebeket okozó következményei, úgy a szabadulás útja az, ha a megtagadásának is vannak konkrét lépései. Ez pedig már erőteljesen érinti a missziót és a messiási közösségek felé fordulásunkat. A messiási zsidó hívőt többé nem lehet hamis választás elé állítani: Jézus vagy a zsidó identitás. Ajtónyitásra van szükség abban, hogy Krisztus testén belül szabadsága legyen arra, hogy mint zsidó élje meg a Messiásba vetett hitét, s megtalálhassa ennek a közösségi formáit. A zsidó jelenlét tehát teljesen normalissá, szabaddá válhasson az Egyházon belül, a nem zsidó hátterű gyülekezetek pedig örömmel fedezhessék fel hitük gyökereit, közösségüket Isten népével.

II. A kettős szövetség teológiája

Ha a behelyettesítési teológia mély szakadékot hozott létre az Egyház és zsidóság között, így akadályozva, hogy a zsidóság meglássa Jézusban a Messiást, akkor a kettős szövetség teológiája már egyenesen belső bénultságot okozott és okoz ma is az Egyházon belül arra nézve, hogy szabadon tegyünk bizonyosságot Jézusról a választott nép felé. Érdekes, hogy a kettős szövetség gondolata mindkét oldalon – mind az Egyház, mind a zsidóság gondolkodásában – felbukkant az elmúlt hosszú évszázadok alatt. Ma is virul egyfajta hamis konszenzust teremtve a két közösség között, és ezzel megakadályozza Jézusnak mint Messiásnak a meghirdetését.

A kettős szövetség gondolata szerint nem szükséges, sőt némelyek megfogalmazásában egyenesen káros és romboló missziói tudattal fordulni a zsidóság felé. Az Örökkévalónak van egy külön szövetsége a zsidósággal és egy másik a nemzetekkel. A zsidóság ilyen módon a Messiás, az Úr Jézus nélkül szinte ugyanabban a kegyelmi állapotban van, mint az Egyház. Ez a két szövetség sok tekintetben egymás mellett párhuzamosan fut, s jut el Isten országába, és ezért a zsidóság felénk nincs missziói kötelességünk. Ennek a gondolatnak a fő jelszava a párbeszéd a misszió helyett. (Meggjegyzem, hogy minden misszió alapja a párbeszéd, ha ez nincs meg, akkor a misszió hiteltelenné válik.) Odáig jut, hogy egyenesen károsnak tartja a jó kapcsolatok szempontjából a Jézusról szóló evangéliumi üzenet átadását.

A messiási zsidó hívők és közösségek léte azonban erőteljesen tesz bizonyosságot arról, hogy valaki egyszerre lehet Jézus tanítványa és zsidó. Az Örökkévalónak nincs két külön terve, egy az Egyházzal, egy pedig a zsidóságra nézve, hanem egyetlen üdvözítő terve van a

Messiásban mind a zsidók, mind a nemzetekből származó hívők számára. Persze ehhez szükségünk van arra, hogy – amint a zsidó származású J. M. Lustige, Párizs volt érseke fogalmaz – a keresztyének Jézusban meglássák Izraelt, mert így látja majd meg Izrael Jézusban a Messiást.

A kettős szövetség teológiájának mai virágzása mögött persze szomorú, közelemléltbeli történelmi események is állnak: a Soa, a haláltáborok és a gázkamrák rémségei, valamint az európai zsidóság nagyszámú kiirtása. Sokan úgy érzik, az Egyház elvesztette a borzalmak közötti hallgatásával a jogát ahhoz, hogy bizonyosságot tegyen Jézusról. A lelkiismeret-furdalás, amely mögött valós bűnök állnak, bénítóan hat ránk. Ugyanakkor az egyik bűn nem menthető a másikkal. A rémtettek idején való hallgatást (bár szükséges megjegyezni, hogy sokan a Megváltó nevében ezrek életét mentették meg, és nem hallgattak) nem mentheti a mostani hallgatás a Messiásról. A bűntől való szabadulásnak a bűnbánat és nem egy újabb bűnnel való takarózás az útja!

A kettős szövetség teológiájához tartozik az a – főleg bizonyos fundamentalista közösségekben időnként elhangzó – gondolat, hogy most nem kell a zsidóság felé fordulni az evangélium meghirdetésével, hiszen majd a beköszöntő nagy nyomorúság korszakában, midőn az Egyház már elragadtatott, lesz újra jelentős szerepe Izraelnek. Mentségükre legyen mondva (bár a mentség szó nem a legmegfelelőbb egy helytelen teológiai gondolatra nézve), hogy ezek a közösségek sokat tesznek Izrael és a zsidóság jelentőségének felfedezéséért, magukat erősen Izrael-pártinak nevezik. De lehet-e Izrael-pártinak nevezni az olyan gondolkört, amely valamiféle sajátos elgondolásból hallgat az evangéliumról, az Élet útjáról?

A kettős szövetség gondolata a zsidóságon belül is él, és egyfajta védekezési mechanizmus az evangéliummal szemben. Egészen Maimonidészig vezethető vissza, hiszen ő dolgozta ki azt a szemléletet, hogy a keresztyénség megfelel a pogányoknak, akik ennek segítségével szabadultak meg a bálványimádásból, és találtak utat Ábrahám, Izsák és Jákob Istenének a tiszteletéhez. Bár hitük így is tökéletlen, hiszen keveredik benne az Élő Isten és egy ember (Jézus) tisztelete, de még mindig jobb, mint bármely bálványkultusz. A keresztyénség, az evangélium tehát út lehet a pogányok, (a különböző) nemzetek, de nem a zsidóság számára. A modern korban Franz Rosenzweig zsidó származású filozófus eleveníti fel újra ezt a gondolatot, aki sokáig foglalkozott azzal, hogy áttér a keresztyén hitre, de végül mégsem tette meg. A „Megváltás Csillaga” című munkájában amellet érvel, hogy Jézus valóban Messiás a nem zsidó származású népek számára, de a választott népnek nem Messiása. A nemzetek számára Ő az egyedüli út az Atyához, azonban a zsidóság az Istennel már közösségben van a mózesi szövetség által. Az Örökkévalónak azonban egyetlen üdvözítő terve van, egyetlen név van, amelyben megtartatás, megmenekedés van minden hívő ember számára, legyen zsidó vagy származzon a nemzetek közül. A kettős szövetség gondolata azért is gonosz, mert szinte ugyanúgy elszakítja a Messiás Úr Jézust a zsidóságtól, mint a behelyettesítési teológia. Gonosz, mert nem hajlandó meglátni a választott nép szomjúságát a Megváltóra.

*Fogarasi Gábor
református lelkész
(A következő számban folytatjuk.)*

TAMPEREI MÉDIÁSOK CINKOTÁN

A finn vendégek és tolmácsuk, Csepregi Piroska (a kép bal szélén)

M arja Rautanen a tamperei (tíz finn és egy svéd nyelvű) evangélikus gyülekezetek sajtóközpontjának a vezetője. Szeptemberben egy nyolcfős csoporttal látogatást tett az Evangélikus Missziói Központban, ahol megbeszélést folytatott a munkatársakkal, érdeklődött a missziós és médiamunkáról, illetve egy rádióműsorban saját tapasztalatairól is beszámolt. A teljes interjú letölthető az internetről: <http://misszio.lutheran.hu>. Ízelítőül álljon itt néhány gondolat az elhangzottakból!

Finnországban az államegyházhelyzet azt jelenti, hogy mindenki az egyházhoz tartozik, s ha ezt meg kívánja szüntetni, akkor arról hivatalosan nyilatkoznia kell. Sajnálatos jelenség, hogy 18 éves korukban fiatalok tömegei jutnak ilyen elhatározásra. Őket szólítják meg az internet segítségével.

Ez az internetes lap eredetileg beszélgető fórumként indult, de hamar kiderült, hogy a fiataloknak rengeteg kérdésük van a legkülönbözőbb témákról, és ez szükségessé tette egy internetes lelkész munkáját. A nettóválasz a felmerülő kérdésekre, és tudósítja az érdeklődőket az egyházi eseményekről, lehetőségekről. A növekvő igények miatt azonban mára már a munkatársak körét is bővíteni kellett, s ebben lelkészek és laikus önkéntesek egyaránt részt vesznek. Az így megszólított fiatalok többsége idővel bekerül egy gyülekezetbe is, ahol szeretettel fogadják. Nem nézik, honnan jött, vagy miért lépett ki, hanem örülnek annak, hogy visszatért.

Finnországban tehát az internetes egyházi munka nagyon élénk, és sok fiatal látogatja a 'Tartozz az egyházhoz!' című honlapot. ■ H. E.

A Finn Rádiómisszió (Sanansattajat) munkatársai Indiában

Júliusban ünnepelték a protestáns misszió háromszáz éves évfordulóját a délkelet-indiai Trankebarban. Bartolomáus Ziegenbalg és Heinrich Plütschau német misszionáriusok ugyanis 1706. július 9-én érkeztek meg az akkor dán fennhatóságú India kolóniába, ahol 13 év alatt 250 tamilt kereszteltek meg, ill. lefordították és leírták az Újszövetséget – először szárított pálmalevelekre. Az első protestáns templomot 1718-ban szentelték fel. Ziegenbalg papírgyárat és nyomdát indított, megalapította az első leányiskolát, kiállt az emberi egyenjogúság mellett, és fellépett a rabszolga-kereskedelem ellen.

Három évszázaddal később az ő nyomdokain jött létre a Ziegenbalg Missziói Mozgalom azzal a céllal, hogy legyenek olyan misszionáriusok, akik India még ma is érintetlen területeire viszik el az evangéliumot. Rendeztek egy ifjúsági konferenciát, ahol a jelenlévő ötszáz fiatal egytizede választotta élethivatásául a keresztyén szolgálatot.

Július 9. tehát az ünneplés napja volt Trankebarban, melyen indiai és külföldi evangélikusok ezrei vettek részt. Körme-

netet tartottak, emlékművet avattak, majd a hálaadó istentiszteleten tizenkét új misszionáriust szenteltek fel. Imádkoztak a misszió megújulásáért, mert a buzgó könyörgést Isten nagyon a szívére helyezte T. Aruldoss püspöknek és a tamil evangélikus egyház lelkészeinek. Az ünnepen jelen volt a Lutheránus Világszövetség elnöke, az amerikai Mark Hanson püspök és főtitkára, az afrikai dr. Ishmael Noko, akik támogatásukról biztosították a helyieket az elnyomott dalitok között végzett szolgálatukban, hiszen őket is megilleti a szabadság, a tisztelet és az emberséges bánásmód.

Szöveg: Matti és Tuula Korpiaho

A Sanansattajat munkatársai, a trankebari ünnepség résztvevői, akik 1984-91 között Horvátországban szolgáltak misszionáriusként.

Fordította: Hulej Enikő

A NOREA 50 ÉVES

Isten éltesse az ötven éves Noreát, a Norvég Evangélikus Rádiómissziót, a magyarországi Evangélikus Rádiómisszió partnerét!

Fotó: Astrid Froyshes

Az októberi jubileumi konferencián tartott előadása után Kjell Magne Bondevik (a kép bal oldalán) evangélikus lelkész, volt miniszterelnök köszöntötte Tore Askildsen igazgatót.

Fotó: Hulej Enikő

Szeptemberben jubileumi kirándulás keretében harmincfős norvég csoport látogatott el hazánkba. Ingelin és Hildegunn Garnes Reigstad ünnepi koncertet adtak a pestszentlőrinci evangélikus templomban.

A MISSZIÓI BIZOTTSÁG, A MISSZIÓI KÖZPONT ÉS A RÁDIÓMISSZIÓ HÍREI

OKTÓBER

Előadás a gyülekezetépítésről a soproni gyülekezetben

Missziós konferencia a MEÖT-ben

Útitársak missziós biblióra

Országos Evangelizáció a Deák téri templomban

Ökumenikus missziós nap Dobozon
Beszámoló esperesi értekezleten Balatonszárszón

Igehirdetés alkoholbeteg-mentő héten a Szarvasi Középhalmi Misszióban

MAEK megalakulása Orosházán

Ökumenikus evangelizáció és a MEÖT missziói bizottságának kihelyezett ülése Szombathelyen

A Norea 50. születésnapján Oslóban (Norvégia)

„Cigányok nélkül nincs mennyország” címmel előadás a budahegyvidéki ifjúság alkalmán KIE-klubban beszélgetés Békéscsabán

NOVEMBER

Útitársak biblióra

„Mindent szabad?” – előadás Tápiószentmártonban a Dél-Pest Megyei Egyházmegye ifjúsági találkozásán

„Mindnyájan egyek legyünk!” – csendesnap Nyíregyházán. Két igehirdetés és két előadás Igehirdetés két diákistentiszteleten Nyíregyházán

Megbeszélés a cigánymisszióról a Református Zsinatnál

„Az ifjúság felkészítése a jövő egyházára” – előadás budai lelkészértekezleten

Evangelizáció Feketepatakon, igeszolgálat Csonkapapiban munkatársi körben, látogatás a nagyszülősi gyülekezetben (3 nap, Ukrajna)

Evangelizáció Sárszentlőrincen (2 nap)

Evangelizáció Tábon és Bábonymegyeren EBBE csendesnap Bp-Józsefvárosban a megbocsátásról

Házi biblióra Budahegyvidéken

Igehirdetés a verőcei baptista gyülekezetben

Férfimissziós bizottsági ülés

Ulrich Parzany egyhetes evangelizációja Budapesten

DECEMBER

Evangelizáció Pusztavámon és Mórán

Igehirdetés a pestújhelyi református gyülekezetben

Igehirdetés Pesthidegkúton

Igehirdetés Oroszlányban

Adventi est Ósárgárdon

ELŐZETES A 2007. ÉV MISSZIÓS PROGRAMJAIBÓL

Missziós konzultáció Piliscsabán (különös tekintettel a megyei, kerületi és országos missziói munkára) – március 21-22.

Kerületi missziós nap (mindhárom kerületben) – május 19.

Országos találkozó Pakson – június 22-23.

Országos missziós konferencia Piliscsabán – július 11-14.

„Közös asztal” konferencia Sárszentlőrincen – július 18-21.

Országos evangelizáció a Deák téren – október 6.

EGY KÜLÖNLEGES NAP

Felekezeti missziós napot tartottunk a Békés megyei Dobozon október 8-án.

A program keretében megemlékeztünk a település korábbi lelkészeiről.

Fogarasi Jenő református lelképásztor (Gryllus Vilmos, a korábbi Deák téri felügyelő apósa) nehéz időkben is, évtizedeken át gondozta a dobozi gyülekezetet. Hitéért börtönt szenvedett. Rá emlékezve, érte hálát adva vett részt a család az egész napi szolgálatban. Gryllus Vilmosné megosztotta emlékeit a gyülekezettel. Az unokák, Dániel és Vilmos, Kossuth-díjas művészek kísérték az énekeket a délelőtti istentiszteleten, a lekiót Gryllus Dorka színművész olvasta fel, aki erre az alkalomra utazott haza Németországból. Az ígét e sorok írója hirdette. A közös ebéd után rövid megemlékezést tartottak a katolikus templomban Steib János plébánosról is. Ezután következett a koncert, melyből a család ismert tagjai mellett még egy Gryllus is kivette a részét: Gryllus Samu megszólaltatta az öreg falusi orgonát. A református egyházközség mai pásztorja, Balogh Lajos Barna méltó utódként vállalta a missziós napon a házigazda szerepét.

Kiskamasz koromban fényképész voltam a faluban és életre szóló evangéliumi hatást kaptam az akkori plébánostól és hűgától, Steib Jánostól és Mariska nénitől. A plébánost a 2. világháború végén a helyi párttikár el akarta vitetni Szibériába, de a gyülekezéskor a tanács udvaráról az orosz tiszt hazaküldte, mivel túl volt a korhatáron. Ebben nyugodott bele a „mozgalom”, három suhanc rátámadt a plébánia kerjében, hogy agyonüssék. A pap elfordult tőlük, letérdelt a hóba imádkozni, és kis idő múltán a támadók elfüstöltek. Ilyen körülmények miatt is különös, hogy Steib János szeretettel fordult az egész falu felé, ebédet, jó szót vitt annak is, aki párttag volt. Mivel kicsi a katolikus közösség, jó ideje nincs helyben pap, de a valamikor grófi családból származó Jean-Marie Dickens Wenckheim néhány éve hazatelepült Nyugat-Európából, rendbehozta a dűledező plébániát és szervezi a gyülekezet életét. Látogatja a családokat, mint korábban papja, aki az ő hitoktatója volt. Bibliámban hordom a plébános úrtól kapott képeslapot, melyet a hetvenes években küldött nekem. Így fejezte be az üzenetet: az öreg pap imádkozik érted. Köszönöm az Úrnak, hogy a több, mint nyolcvan éves katolikus pap és húga, jóval

Gryllus Dániel, Dorka és Vilmos

Fotó: Szeverényi Tamás

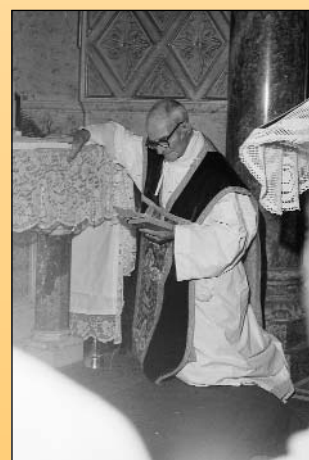

Különös találkozás

Fotó: Szeverényi Tamás

Mariska néni 1981-ben

Steib János gyémántmiséjén szeretett templomában 1977-ben

Fotók: Sz.J.

megtérésem előtt lélekben hordozott. Kedves Olvasó, te imádkozol-e a még nem hívő családtagjaidért, ismerőseidért?

■ Sz.J.

GÖMÖRI KÉPESLAPOK

Enikő, Júlia, Eszter, Tamás, László, Zsófia, Imre, Erika – ezek a szép magyar nevek a gömörhosszúszói hittan-tábor első napján hangzottak, amikor játékos formában ismerkedtünk. Több mint húsz gyermek gyűlt össze ebbe a csodálatos kis faluba az alábbi helyekről: Rozsnyó, Lelesz, Sajógömör, Ardó, Gömörhosszúszó, Százd, Ipolyszakállós, Zólyom.

Az első kép vidám pillanatokot örökít meg. Ki gondolta volna, hogy húsznál többen is felférünk arra a lovas szekerre, mely kirándulni vitt bennünket a gyönyörű gömöri tájakon. A második kép a záró istentiszteleten készült, ahol lelkesen énekeltek a gyerekek kedvenc éneküket: „Halld, egy bárányt ismerek, szót fogadni nem szeret...”

Hisszük, hogy a jó Pásztornak gondja van bárányaira. Azért imádkozunk, hogy őrizze meg ezt a Neki is oly kedves „kicsi nyáját”.

■ Dechertné Ferenczy Erzsébet

Fotók: Dechert György

ORSZÁGOS EVANGELIZÁCIÓ Budapest, Deák tér, okt. 7.

Éves országos evangélizációra jöttek el az egész országból testvéreink, akik megtöltötték a Deák téri templomot. Tanúságot tettek Krisztusban kapott új életükről volt váci fogvatartottak. Közöttük volt egy afrikából menekült férfi is, aki bűncselekmény miatt tíz évet töltött a fegyházban. Ott megtért, megszabadult és azóta Krisztus foglya.

MEGALAKULT A MAGYAR EVANGÉLIKUSOK KONFERENCIA (MAEK) október 13-án, Orosházán

„Ne félj, csak higgy!” – „Rendületlenül” című verses-zenés összeállítást előadta Bárdosi Ildikó (Magyarország), Dsupin Pál (Erdély) és Badin Ádám (Felvidék). A konferencia logóját magazinunk grafikusa, Hrivnák Andi tervezte.

Fotó: Horváth-Hegyi Olivér

KÖZÖS ASZTAL TELEKGERENDÁSON

Augusztus első hetében Telekgerendáson az Evangélikus Egyház szervezésében különös csendeshéten vehettem részt. Erre a hétre az ország három részéről jöttek cigány és nemcigány gyerekek, nyolc és tizenhét éves fiúk és lányok. Egy hónap elteltével, amikor letisztultak bennem az élmények, Isten arra indít, hogy néhány gondolatot megosszak másokkal. Számomra megrázó és különös hét volt. Megrázó azért, mert ma Magyarországon élnek még cigányok olyan körülmények között, amelyet én csak nagyszüleim elmondásából ismerek. Vannak gyerekek, akiket a legalapvetőbb dolgokra is meg kellett tanítani. Sokan borzalmas körülmények közül jöttek, otthon erőszak, durvaság, sok-sok fájdalom éri őket, némelyiknek tragikus az élete. Hálás vagyok Istennek minden gyermekért, akiket ki tudott emelni környezetükből néhány napra.

A gyerekek a reggeli és az esti igemagyarázatok, az imaalkalmak mellett csoportos foglalkozásokon, kiránduláson, stran-

Fotók: Solymosi Sarolta

doláson vehettek részt. Fájdalmas volt látni, hogyan irányította őket a durva hatalmi harc, az egymás iránti harag és gyűlölet. A legnagyobb tanulság számomra az, hogy az evangélium mellett az életünkkel és a viselkedésünkkel kell prédikálnunk közöttük. Ha a Krisztustól kapott szeretetet tovább tudjuk adni, talán láthatunk olyan csodát, mint amikor Jézus lecsendesíti a háborgó tengert. Hálás vagyok Istennek, hogy láthattam hasonló csodát. A záró estén a haragban levő gyerekek bocsánatot kértek, és megölelték egymást. A táborban levő legrosszabb gyerek elmondta: tudom, hogy én voltam a legrosszabb, de tapasztaltam, hogy mégis szeretnek.

Nagyon fárasztó és nehéz hét volt, de köszönöm az Úrnak, hogy ott lehettem, az említett pillanatokért érdemes és kell végezni ezt a munkát. Kérem az Urat, akinél nincs lehetetlen, hogy legyen több hasonló tábor, ahol a gyerekek egy más, jobb életet láthatnak!

Kriszti néni

RENDAHAGYÓ GYEREKTÁBOR

Egyedül ülni az asztalnál elég szomorú, de legalább semmi váratlan és zavaró nem történik. Azt eszem, amit magam elé teszek, és senki nem dönti rám véletlenül vagy szándékosan a levesestálat. Egy gyülekezethez tartozó, egymást ismerő, templom- és bibliaóra-látogató fiatalokkal táborozni bizonyosan vidám és ugyanakkor viszonylag kiszámítható, biztonságos is. Egész másfajta az a tábor, ahol három gyülekezet területéről cigány és nemcigány gyerekek gyűlnek a közös asztal köré, hogy együtt egyenek, játsszanak, együtt hallják Isten igéjét, és így néhány nap alatt egy közösséggé váljanak. Az Országos Egyház támogatásával megvalósított telekgerendási táborba a Tolna megyei Sárszentlőrincről (beás), a Békés megyei Szentotnyáráról

(roma) és a Nógrád megyei Bérről (romungró) érkeztek gyülekezethez nem vagy csak lazán kötődő cigány gyerekek, az otthoni gyülekezet életében részt vevő evangélikus gyerekek, valamint cigány felnőttek és a három gyülekezet lelkészei. Az ötven fős tábort többszörösen megterheltek a tudatosan keresett és vállalt különbözőségek. Templomjárók és templomot belülről még nem látók, alsó tagozatosok és az általános iskolát elhagyók, gyerekek és felnőttek, cigányok és „parasztok”, nevelőotthonosok és családban felnövő, neveletlenek és jól neveltek, nehéz sorsúak és jó családból jövők és végül romák, romungrók, beások.

Thuránszky István

Hajnali dal

Zene és szöveg: Lázár Attila

1. Haj - na - li dal, egy na - gyon ko - ra - i dal. A
 2. Haj - na - li dal, egy na - gyon egy - szc - rű dal. Az

fű - szá - lon a har - mat csepp meg - meg - csil - lan. Szí - vem - nek
 éj - sza - ka csend - jét már meg - tör - te a zaj. Szí - vem - nek

mé - lyén lén - y - su - gár ra - gyog. Mi - kor én rád gon - do - lok.
 mé - lyén meg - szó - lal egy hang, Mi - kor - én rád gon - do - lok.

1. - 2. Azt ké - rem, lel - ked - del jöjj el, Szen - telj meg en - gem, Te - remts ben - nem

tisz - ta, hí - szí - vet! Úgy kér - lek, ha - tal - mad - dal jöjj el, Ú - jíts meg

en - gem, Hogy el ne hagy - jam az „el - ső” sze - re - te - tem!

D. C. al Fine

NAGYLELKÜSÉG ÉS MEGBOCSÁTÁS

REJTVÉNY

Melyik történetekből, jézusi tanításokból valók az alábbi idézetek? A feladat a számok és a betűk párosítása.

1. Az elveszett juh
2. Jézus és a házasságtörő asszony
3. Jézus meggyógyítja a bénát
4. A tékozló fiú
5. A bűnös nő megkeni Jézus lábát
6. A törvény magyarázata
7. A megbocsátás

- a, Ezért mondom neked: neki sok bűne bocsáttatott meg, hiszen nagyon szeretted. Akinek pedig kevés bocsáttatott meg, kevésbé szeret.
- b, Ugyan mi könnyebb, ezt mondani: Megbocsáttattam bűneid! – vagy ezt mondani: Kelj fel, és járj!?
- c, Szeressétek ellenségeiteket, és imádkozzatok azokért, akik üldöznek titeket, hogy legyetek mennyei Atyátoknak fiai, aki felhossa napját gonoszokra és jókra, és esőt ad igazaknak és hamisaknak.
- d, Én sem ítélek el téged, menj el, és mostantól fogva többé ne vétkezz!
- e, Mondom nektek, hogy ugyanígy nagyobb öröm lesz a mennyben egyetlen megtérő bűnösön, mint kilencvenkilenc igaz miatt, akinek nincs szüksége megtérésre.
- f, És ha naponta hétszer vétkezik ellened, és hétszer tér vissza hozzád ezt mondva: Megbántam – bocsáss meg neki!
- g, Vigadnod és örülnöd kellene, hogy ez a te testvéred meghalt és feltámadott, elveszett és megtaláltatott.

A helyes megfejtőknek jutalmat küldünk.

(Evangélikus Missziói Központ, 1656 Budapest, Pf. 22.)

A rejtvényt összeállította: Mády Erzsébet

A fotók Toscanában (Olaszország) készültek

Michelangelo Buonarroti ÉVEKSEL RAKVA...

(részlet)

Levetve kínos, lomha terhemet,
én jó Uram, s a világtól eloldva,
szörnyű veszélyből édes nyugalomba,
fáradt, roncs hajó, hozzád sietek.

A tövisek, szögek és tenyerek
s a megalázott és jóságos orca
kegyelmet ígér sok bűnbánatomra
s üdvösséggel biztatja lelkemet.

Szent szemed ne zordan ítélve nézze
múltamat, gonoszságom meg se halld már,
és ne emeld rám szigorú karod.

Csak véred mossa vétkeim fehérre,
s minél vénebb vagyok, adj nekem annál
gyorsabb vigaszt, bővebb bocsánatot.

Fordította: Rónay György

HÍD EVANGÉLIKUS MAGAZIN, az Evangélikus Missziói Központ kiadványa. Az Evangélikus Élet előfizetői részére a magazin ingyenes. Adományokat elfogadunk. Lapszámunk megjelenését a Sanansaattajat (Finnország), a Norea Radio Norway (Norvégia) és a Magyarországi Evangélikus Egyház Missziói Bizottsága támogatta.